

- Curia baronis** or **baronum**. Ve starém anglickém právu court—baron (*viz tam*).
- Curia cancellariae officina justitiae**. Kancléřský soud je dílnou spravedlnosti.
- Curia christianitatis**. Církevní soud.
- Curia claudenda**. „Dvůr necht je uzavřen“. Jméno writu k donucení druhého, aby postavil ohradu nebo zeď, kterou byl povinen zřídit mezi svým a žalobcovým pozemkem. Nyní obsoletní.
- Curia comitatus**. Hrabský soud. *Viz* County court.
- Curia domini**. Panský dvůr. Ve starém anglickém právu dvůr, dům nebo sídlo lorda, kde se všichni tenanti scházeli v době, kdy tam lord pobýval.
- Curia magna**. Velká rada. Ve starém anglickém právu Velká rada; jeden ze starobylých názvů parlamentu.
- Curia majoris**. Rada starosty. Ve starém anglickém právu rada starosty.
- Curia militum**. Vojenský soud. Soud tohoto názvu kdysi zasedal v Carisbrook Castle, na ostrově Weight.
- Curia palatii**. Palácový soud. Ve starém anglickém právu palácový soud. Byl zrušen zákony 12 & 13 Vict., c. 101.
- Curia parlamenti suis propriis legibus subsistit**. Soud Parlamentu se řídí svými vlastními zákony.
- Curia pedis pulverizati**. Soud prašné stopy. Ve starém anglickém právu soud prašné stopy. *Viz* Court of Piepoudre.
- Curia personae**. Ve starých zápisech fara nebo vikariát.
- Curia regis**. Královský soud. Výraz se používal pro *aula regis*, *bancus* nebo *communis bancus*, a na *iter* nebo *eyre*, což byly královské soudy, ale zejména pro *aula regis* (*viz tam*).
- Curing title**. Náprava titulu. Odstranění vad právního titulu k pozemku, které jej činily neprodejným. „Clearing“ (očistění), „curing“ (náprava), „straightening out“ (uvedení do pořádku) nebo „removing cloud from“ (odstranění skvrny, očistění) označuje úkony nebo postupy, které jsou nezbytné, aby se titul stal prodejným. *Viz* Action to quiet title.
- Curiosa et captiosa interpretatio in lege reprobatur**. Kuriózní [skrupulózní nebo rafinovaný] a kapciózní výklad je v právu zavržen.
- Curnock**. Ve starém anglickém právu míra, obsahující čtyři bušly nebo půl *quarteru* obilí.
- Currency**. Oběživo. Mince a papírové peníze, které jsou stanoveny zákonem a které obíhají z ruky do ruky jako prostředek směny. *Viz také* Blocked currency; Comptroller currency; Current money; Legal tender.
- Current**. Běžný; současný; v oběhu. Běžící; nyní v oběhu; existující v současnosti; teď právě probíhající; to, co probíhá v přítomnosti, např. „current month“, tento měsíc. American Fruit Growers v. United States, C.C.A. Cal., 105 F.2d 722, 726. Nejnovější; moderní. Plynulý pohyb v určitém směru, např. proudící potok. Buckeye Incubator Co. v. Blum, D. C. Ohio, 17 F.2d 456, 458. Pomíjející nebo patřící do doby, která právě pomíjí. Teď procházející nebo trávající, např. tento měsíc, a pokud jde o závazky (current obligations), označuje závazky probíhající nebo trávající, poskytnutou službu

a za ni vyměřenou odměnu v době, než nastala určitá událost.

Slovo „current“, užitě jako adjektivum, má mnoho významů a definice závisí v široké míře na slovu, které je blíže určuje, nebo na předmětu, se kterým je uváděno do souvislosti. Commissioner of Internal Revenue v. Keller, C.C.A., 59 F.2d 499, 501. *Viz např.* užití, která následují níže.

Current account. Běžný účet, kontokorent. Otevřený, běžný nebo nezaplacený účet mezi dvěma stranami.

Current assets. Likvidní aktiva. Veškerá aktiva, která budou nebo by mohla být proměněna v hotovost během normálního operačního obchodního cyklu nebo dříve, obvykle během jednoho roku. Krátkodobá aktiva; např. hotovost, vydané účty, zásoby.

Current expenses. Běžné výdaje. Obvyklé, běžné, opakující se a trávající výdaje pro zachování majetku, provozu obchodu, úřadu, místní správy apod.

Current funds. Likvidní finanční prostředky. Hotovost a další aktiva, pohotově proměnitelná na hotovost. Peníze, které obíhají jako platidlo. Dříve tento pojem znamenal zlato nebo stříbro nebo něco jim rovnocenného, proměnitelného podle přání na peníze. Bull v. First National Bank, 123 U.S. 105, 8 S. Ct. 62, 31 L. Ed. 97. *Viz* Current money.

Current income. Současný příjem. Příjem v rámci současného účetního období.

Current liabilities. Likvidní pasiva. Pasiva, která budou zaplacená během normálního operačního obchodního cyklu nebo během roku. Likvidní pasiva jsou placena spotřebou likvidních aktiv. Pojem „likvidní pasiva“ nese s sebou ideu o závazku, který je okamžitě vymahatelný. Warren Co., v. Commissioner of Internal Revenue, C. A. Ga., 135 F.2d 679, 684, 685.

Current maintenance. Běžná údržba. Výdaje, které vznikly při udržování hmotného majetku ve stavu nezbytném pro jeho trvalé užívání během jeho životnosti. Lindheimer v. Illinois Bell Telephone Co., 292 U.S. 151, 54 S. Ct. 658, 78 L. Ed. 1182.

Current market value. Současná tržní hodnota. Hodnota aktiv, která může být realizována likvidací během současného účetního období. Současná hodnota, která může být realizována tzv. „transakcí na délku paže“ (arm's length transaction, *viz tam*) mezi ochotným kupujícím a ochotným prodávajícím. *Viz také* Fair market value.

Current money. Platné peníze. Oběživo dané země, cokoli, co je určeno a skutečně obíhá jako peníze; všechny druhy bankovek nebo mincí. V tomto výrazu adjektivum „current“ není synonymní s „convertible“ (převoditelný). Je použito k označení peněz, které přecházejí z ruky do ruky, od osoby k osobě a jsou obecně přijímány. Platné jsou peníze, které jsou přijímány jako peníze v běžných obchodních transakcích a jsou běžným prostředkem ve výměně a obchodě. *Viz také* Currency; Legal tender.

Current obligations. Likvidní závazky. Takové, které jsou právě vymahatelné a nikoli s proším datem splatnosti. Naylor v. Gutteridge, Tex. Civ. App., 430 S.W.2d 726, 733. *Viz také* Current liabilities.

Current price. Běžná cena. Tento pojem znamená totéž, co „market value“ (tržní hodnota), „market price“ (tržní cena), „going price“ (současná cena), cena, která se platí na trhu. *Viz také* Current market value; Fair market value.

Current revenues. *Viz* Current income.

Current value. *Viz* Current market value; Fair market value.

Current wages. Běžné mzdy. Mzdy, které jsou placeny pravidelně nebo čas od času tak, jak jsou poskytovány služby nebo vykonávána práce; mzdy za současné období, tedy bez mezd s proším datem splatnosti nebo mezd, které byly pozdrženy. *Viz také* Minimum wage.

Current year. Běžný rok, tento rok. Rok, který teď běží. Obvykle kalendářní rok, ve kterém nastala událost, o kterou se jedná; nicméně běžný, fiskální rok podniku může běžet od 1. července do 30. června nebo i v jiném dvanáctiměsíčním období.

Curriculum. Učební plán. Série přednášek nebo kursů v určitém období, určená školou.

Currit quatuor pedibus. Lat. *Doslova*: „Běží to po čtyřech nohou“; nebo, jak se někdy říká, běží to po všech čtyřech. Fráze, užívaná v argumentaci k označení naprosté a přesné aplikace citovaného případu. „To ještě neznamená, že běží *quatuor pedibus*“.

Currit tempus contra desides et sui juris contemptores. Čas běží proti nečinným a těm, kdo přehlíží svá práva.

Cursing. Klení. Kletba; proklínání; zatracování; sprostá slova, určená k vyjádření nenávisťi; nadávání.

Cursitor baron. Ve starém anglickém právu úředník soudu šachové desky (court of exchequer, *viz tam*), který je listinou pod velkou pečeti jmenován jedním z baronů šachové desky (tj. státní pokladny). Úřad byl zrušen zákonem 19 & 20 Vict., c. 86.

Cursitors. Ve starém anglickém právu tajemníci úřadu kancléřského soudu, jejichž povinnosti spočívaly ve vyhotovování těch writů, které byly *de cursu* (*viz tam*), odtud jejich jméno. Byli zrušeni zákonem 5 & 6 Wm. IV, c. 82.

Cursor. Posel. Nižší úředník papežského soudu.

Cursory examination. Zběžná prohlídka. Ohledání nedostatků, viditelných nebo zjištěných běžnou prohlídkou; na rozdíl od důkladné, zevrubné prohlídky.

Cursus curiae est lex curiae. Jednací řád soudu je zákonem soudu.

Curtil. Zkrátit, odříznout. Odříznout konec nebo nějakou část; zkrátit, omezit, zmenšit, snížit, redukovat; výraz neznámá totéž, co „abolish“ (zrušit). State v. Edwards, 207 La. 506, 21 So.2d 624, 625.

Curtesy. Právo, které podle common law vzniká manželovi po smrti jeho manželky k pozemkům, do jejichž držení byla uvedena ve formě fee—simple (*viz tam*) nebo fee—tail (*viz tam*) během manželství, za předpokladu, že spolu měli potomstvo, které by bylo schopno toto právo k půdě zdědit. Je to právo k půdě ve formě freehold (*viz tam*), trávající po dobu jeho života.

V některých jurisdikcích neplatí požadavek, aby se za trvání manželství narodilo potomstvo. Toto právo postupně ztratilo mnoho ze své dřívější hodnoty a nyní se v některých jurisdikcích pojí spíše jen k nemovitosti, kterou manželka vlastnila v den své smrti, než k nemovitosti, kterou získala během manželství, zatímco ve většině států bylo zrušeno nebo jinak podstatně omezeno.

Viz také Dower.

Initiate and consummate. Latentní a perfektní. „Initiate curtesy“ je latentní právo, které vzniká manželovi k majetku jeho manželky po narození potomstva, schopného dědění, ale před smrtí manželky; po její smrti se stává „consummate“, tj. perfektním. Hopper v. Gurtman, 126 N.J. 263, 18 A.2d 245, 246, 250.

Curtilage. Vnitřní dvůr; ohrazený pozemek u domu. Slovo, odvozené od latinského *cohors* (místo, obklopené ohradou) a starého francouzského „cortillage“ nebo „courtilage“, které dnes bylo zkomoleno na *court—yard* (*viz tam*). Původně se vztahovalo na pozemek a hospodářská stavení, bezprostředně sousedící se zámkem, které byly dokola obehány vysokou kamennou zdí; dnes se jeho význam rozšířil a obsahuje každý pozemek nebo budovu přímo sousedící s obydlem a obvykle obehnané nějakou ohradou nebo živým plotem. U.S. v. Romano, D. C. Pa., 388 F. Supp. 101, 104.

Pro účely prohlídky a konfiskace znamená hospodářská stavení, která jsou přímo a bezprostředně spojena s obydlem a v jeho těsné blízkosti, a pozemky obklopující obydlí, které jsou nezbytné a vhodné a jsou obvykle užívány pro potřeby rodiny a k provozování domácích prací. State v. Hanson, 113 N.H. 689, 313 A.2d 730, 732.

Curtilae terrae. Ve starém anglickém právu pozemky, patřící ke dvoru. *Viz* Court lands.

Curtilium. Vnitřní dvůr (curtilage, *viz tam*); prostor uvnitř ohrady kolem obydlí.

Curtis. Zahrada; prostor u domu; dům nebo panství; dvůr nebo palác; soudní dvůr; šlechtické sídlo.

Custa, custagium, custantia. Náklady.

Custode admittendo, custode amovendo. „Necht je přijat strážce“, „necht je propuštěn strážce“. Writy pro přijetí a propuštění strážců.

Custodes. Strážci. V římském právu strážci; pozorovatelé; dozorcí. Osoby, které působily jako inspektori při volbách a které sčítaly odevzdané hlasy.

Ve starém anglickém právu dozorcí; strážci; ochránci.

Custodes libertatis angliae auctoritate parlamenti. Ochránci svobody Anglie z vůle Parlamentu. V tomto stylu byly během velké revoluce sepisovány writy a všechna předvolání k soudu, od popravky Karla I. až do prohlášení O. Cromwella protektorem.

Custodes pacis. Ochránci pořádku. 1 Bl. Comm. (Blackstone's Commentaries on the Laws of England — Blackstonovy komentáře k zákonům Anglie) 349.

Custodial account. Svěřenský účet. Konto, založené v něčí prospěch, například, když rodič otevře konto pro nezletilé dítě, nebo když syn či dcera otevře a reguluje bankovní konto svého churavého rodiče.

Custodial arrest. Zajišťovací vazba. Uvěznění nebo zadržování policií nebo státními orgány, během kterého má každý právo být upozorněn na svá práva během výsledku. Miranda v. Arizona, 384 U.S. 436, 86 S. Ct. 1602, 16 L. Ed.2d 694. *Viz* Custodial interrogation.

Custodia legis. Pod ochranou zákona. Doktrína o „custodia legis“ stanoví, že když někdo žádá o navrácení movitého majetku na základě writu na navrácení nepravě odňaté věci (replevin, *viz tam*), má se za to, že tento majetek je pod ochranou soudu, třebaže skutečnou držbu může mít jedna ze stran sporu o navrácení věci, a že majetek zůstává v péči soudu, dokud rozsuz-

dek soudu s konečnou platností neurčí, která ze stran sporu má právo na držbu. Brunswick Corp. v. J & P, Inc., C. A. Okl., 424 F.2d 100, 102. Tato doktrína není ničím jiným, než praktickým řešením jurisdikčních sporů mezi dvěma soudy (viz Concurrent Jurisdiction) podle rčení „kdo dřív přijde, ten dřív mele“ a podle této doktríny soud, který jako první zajistí ochranu majetku, ji nadále vykonává. Coastal Production Credit Ass'n v. Oil Screw „Santee“, D. C. Ga., 51 B.R. 1018, 1020.

Custodial interrogation. Výslech ve vazbě. Podle *Miranda rule* (viz tam), tj. pravidla, které vyžaduje, aby byl obviněný informován o svých ústavních právech, znamená tento pojem výslech, zahájený poté, co byla osoba vzata do vazby nebo jinak zbavena svobody; vazba může nastat i bez formálního zatčení a v prostorách jiných, než je policejní stanice. *Miranda v. Arizona*, 384 U.S. 436, 86 S. Ct. 1602, 16 L. Ed.2d 694; *Brewer v. Williams*, 430 U.S. 387, 97 S. Ct. 1232. Viz Interrogation; *Miranda Rule*.

Custodiam lease. Převedení péče. Ve starém anglickém právu listina vystavená Korunou a pod pečeti státní pokladny, kterou se péče o pozemky v držbě krále převádí nebo předává nějaké osobě jako jejich správci nebo nájemci.

Custodian. Správce; opatrovník. Obecný výraz k označení osoby nebo peněžní instituce, která je pověřena správou nebo opatrováním majetku, cenných papírů, aktiv apod.

V konkursním řízení se vztahuje na třetí stranu (tj. likvidátora nebo správce), která převzala správu dlužníka jmění ve prospěch dlužnických věřitelů. In re Cash Currency Exchange, Inc., D. C. Ill., 37 B.R. 617, 627. Viz Bankruptcy Code (zákon o úpadku) § 101 (11 U.S.C.A. — United States Code Annotated — Anotovaný zákoník USA).

Custody. Opatrování; vazba. Dohled a dozor nad věcí nebo osobou. Udržování, ochrana, péče, kontrola, zachování nebo zajištění věci, přičemž věc je v přímé osobní péči a pod dohledem osoby, do jejíhož opatrování je svěřena. Přímá starost a dozor, nikoli finální absolutní panství nad vlastnictvím, znamenající odpovědnost za ochranu a uchování opatrované věci. Také zadržení osoby na základě zákonného postupu nebo zmocnění.

Tento výraz je velmi pružný a může znamenat skutečné uvěznění nebo fyzické zadržení nebo pouhé oprávnění uvěznit nebo zadržet. Podle zákona, který vyžaduje, aby návrhovač byl „in custody“, aby mohl uplatňovat právo na federální ochranu podle *habeas corpus*, neznamená nutně skutečné fyzické zadržení ve vězení, nýbrž je spíše synonymem omezení svobody. *U.S. ex rel. Wirtz v. Sheehan*, D. C. Wis., 319 F. Supp. 146, 147. V souladu s tím osoby podmíněně propuštěné nebo vyšetřované na svobodě nebo propuštěné na kauci byly považovány pro účely postupu podle *habeas corpus* za osoby, které jsou „in custody“.

Viz Chain of custody; Custodial interrogation; Custody of children; In custody; Parental Kidnapping Prevention Act; Protective custody.

Custody account. Svěřenský účet. Druh svěřenského účtu, na kterém má opatrovník povinnost udržovat a spravovat pro svého zmocnitele majetek, který mu byl svěřen.

Custody of children. Péče o děti. Péče o dítě, dozor nad ním a jeho výživa, která může být soudem přiznána jednomu z rodičů, např. při rozvodovém nebo rozlukovém řízení. Viz také Guardianship; Parental Kidnapping Prevention Act.

Divided custody. Oddělená péče. O oddělenou péči jde, když dítě žije s každým z rodičů po část roku, s právem vzájemných návštěv; v oddělené péči má rodič, se kterým dítě žije, v tomto období plný dohled nad dítětem. In re Marriage of Ginsberg, Ind. App., 425 N.E.2d 656, 658.

Joint custody. Společná péče. Společná péče vyžaduje, aby se oba rodiče podíleli na odpovědnosti a oprávněních ve vztahu k dítěti; může znamenat společnou „právní“ péči i společnou „fyzickou“ péči. In re Marriage of Ginsberg, Ind. App., 425 N.E.2d 656, 658. Představuje fyzickou účast obou rodičů, kteří se podílejí na rozhodnutích, týkajících se života dítěte, např. vzdělání, léčebných problémů, volného času atd.; „společná péče“ neznamená dělení času rovným dílem, jelikož každý případ závisí na věku dítěte, dosažitelnosti a právních rodičů a dalších faktorech. *Plemer v. Plemer*, La. App. 4 Cir., 436 So.2d 1348, 1349.

Temporary custody. Dočasná péče. Přiznání péče o dítě rodiči dočasně, až do skončení rozvodového nebo rozlukového řízení.

Péče o dítě, dohled nad ním a jeho výživa, která může být přiznána soudem jednomu z rodičů, jako v rozvodovém nebo rozlukovém řízení.

Uniform Child Custody Jurisdiction Act. Jednotný zákon o jurisdikci ve věcech péče o děti. Jednotný zákon, přijatý ve všech státech USA, srov. N.Y. McKinney's Domestic Relations Law, §§ 75—a až 75—z, k řešení multistátních sporů, týkajících se péče o děti a jejich návštěv. Byl vydán zčásti proto, aby zabránil únosům dětí jejich rodiči, a všeobecně uznává jurisdikci v „domovském státě“ dítěte.

Custody of the law. Ochrana zákona. Majetek je pod ochranou zákona, když byl právoplatně zabrán na základě zákonného opatření a zůstává v držbě veřejného úředníka (např. šerifa) nebo úředníka soudu (např. správce sporného majetku), zmocněných zákonem, aby jej drželi. Viz Forfeiture; Seizure.

Custom. Obyčej. Výraz obvykle znamená obvyklý postup nebo průběh jednání, které se za podobných okolností typicky opakují. *Jones v. City of Chicago*, C. A. 7 Ill., 787 F.2d 200, 204. Viz také Custom and usage.

Custom and usage. Obyčej a zvyklost. Úzus nebo praxe lidí, které se na základě obecného přijetí a podvolení se a díky dlouhodobému a neměnnému zvyku staly závaznými a získaly sílu zákona ve vztahu k místu nebo skutkové podstatě, jichž se týkají. Je následkem dlouhé série jednání, konstantně opakované, která v důsledku tohoto opakování a nepřetržitého podvolení se získala sílu tichého a obecného souhlasu. *Louisville & N. R. Co. v. Reverman*, 243 Ky. 702, 49 S.W.2d 558, 560. Zvyková či obyčejová praxe, víceméně velmi rozšířená, která na geografickém nebo sociologickém prostoru převažuje; zvyklost je navyklý způsob chování, založený na sérii skutečného výskytu. *Corbin—Dykes Elec. Co. v. Berr*, 18 Ariz. App. 101, 500 P.2d 632, 634.

Pravidlo o ústním dokazování nezakazuje, aby obyčej či zvyklost objasnily nebo doplnily smlouvu nebo memorandum stran. U.C.C. (Uniform Commercial Code — Jednotný obchodní zákoník) § 2—203.

Třídění. Obyčeje jsou obecné (*general*), místní (lokální — *local*) nebo jednotlivé (partikulární — *particular*). *Obecné obyčeje* jsou takové, které převládají po celé zemi a staly se právem této země. Ve vztahu ke zvyklostem v obchodě a podnikání je obecný obyčej takový, který je dodržován ve všech případech a všemi osobami, ve stejném oboru podnikání a na stejném území a který je tak dlouho zaveden, že se jím osoby cítí vázány, a lze předpokládat, že všichni ostatní, kteří žijí v blízkosti, jej znají a jednají podle něj, mají-li příležitost. *Místní obyčeje* jsou takové, které převládají pouze v nějakém určitém okrese či lokalitě nebo ve městě, hrabství apod. *Partikulární obyčeje* jsou téměř totéž, jelikož se dotýkají pouze obyvatel nějakého určitého okresu.

Nezaměňovat custom (obyčej) a usage (zvyklost). Zvyklost je opakování úkonů a liší se od obyčeje v tom, že obyčej je zákon nebo obecné pravidlo, které vzniká z tohoto opakování; zatímco může být zvyklost bez obyčeje, nemůže být obyčej bez zvyklosti, která jej doprovází nebo předchází. *U.S. for Use of E & R Const. Co., Inc. v. Guy H. James Const. Co., D. C. Tenn.*, 390 F. Supp. 1193, 1209. Viz také Usage.

Customarily. Obvykle. Znamená obvykle, podle obyčeje; obecný způsob nebo obvyklý řád věcí; pravidelně. *Fuller Brush Co. v. Industrial Commission of Utah*, 99 Utah 97, 104 P.2d 201, 203.

Customary. Obyčejový; obvyklý. Podle obyčeje nebo zvyklosti; založený na obyčeji, pocházející z obyčeje, závislejší na obyčeji; obvyklý; obecný.

Customary court—baron. Viz Court—baron.

Customary dispatch. Obvyklé odbavení. Řádná péče podle platných, přiměřených a obecně známých obyčejů příslušného přístavu nebo přístavů. Význam tohoto pojmu samozřejmě ovlivní existující nebo předpokládané souvislosti a podmínky. *Taisho Kaiun Kabushiki Kaisha v. Gano Moore Co., D. C. Del.*, 14 F.2d 985, 986.

Customary estates. Obyčejová práva k pozemku. Práva k pozemkům, která vděčí za svůj původ a existenci obyčeji panství, ve kterém jsou pozemky drženy. 2 Bl. Comm. (Blackstone's Commentaries on the Laws of England — Blackstonovy komentáře k zákonům Anglie) 149.

Customary freehold. Obyčejový *freehold* (viz tam). Ve starém anglickém právu druh *copyholdu* (viz tam); důkaz o titulu k němu je třeba hledat v soudních zápisech; zápisy o držbě musí být v souladu s obyčeji panství, ale není řečeno, že musí být z vůle lorda. Povinnosti jsou stejné jako u *copyholdu*.

Customary interpretation. Viz Interpretation.

Customary services. Obyčejové feudální služby. Ty, které existovaly jen podle starobylého obyčeje nebo na základě vydržení.

Customary tenants. Obyčejoví tenanti. Tenanti, mající držbu na základě obyčejů panství.

Custom duties. Viz Customs duties.

Customer. Zákazník. Ten, kdo pravidelně nebo opakovaně nakupuje nebo vede obchodní jednání s obchodníkem nebo podnikem. *Aiken Mills v. United States*, D.C.S.C., 53 F. Supp. 524, 526; *Arkwright Corporation v. United States*, D. C. Mass., 53 F. Supp. 359, 361. Obvykle ten, kdo vede opakovaně obchodní jednání s druhým. Kupující, nákupčí, spotřebitel, pravidelný návštěvník.

V bankovním právu osoba, která má účet v bance, nebo osoba, se kterou má banka smlouvu o inkasování poloček; patří sem i banka, která vede účet u jiné banky. U.C.C. (Uniform Commercial Code — Jednotný obchodní zákoník) § 4—104(e). Pokud jde o akreditivy, „customer“ je kupující nebo jiná osoba, která zařídí, aby vystavitel vystavil kredit, nebo banka, která obstarává jeho vystavení nebo potvrzení jménem svého zákazníka. U.C.C. § 5—103(g).

Customers' goods. Zboží zákazníků. Tento výraz, jak je užíván ve specifikaci nároků v protipožární pojistce, týkající se zničeného zboží, znamená obvykle zboží, patřící zákazníkům pojištěného, které má v opatrování k obchodnímu účelu jako uschovatel.

Customers' man. Zákazníkův muž. Ten, kdo má povinnost přivítat makléřovy zákazníky, kteří přišli obchodně do jeho úřadu, být jim nápomocen a všeobecně dohlédnout na to, aby bylo postaráno o jejich přání. *Fenner & Beane v. Lincoln*, Tex. Civ. App., 101 S.W.2d 305, 308. Zaměstnanec makléřství, který shání obchody nebo zpracovává příkazy investující veřejnosti na nákup nebo prodej komodit a cenných papírů, aby byly provedeny na různých komoditních burzách nebo burzách cenných papírů. Tyto osoby také poskytují rady zákazníkům o nákupu a prodeji cenných papírů. *Clothier v. Beane*, 187 Okl. 693, 105 P.2d 752, 756.

Custom serra prise stricte. Zvyk je třeba vykládat přesně.

Custom—house. Celnice. Budova nebo úřad, kde jsou přihlašovány komodity k dovozu nebo vývozu; kde jsou placeny celní poplatky a zálohy nebo přijímána návratná cla, kterým dovoz nebo vývoz podléhá; kde procházejí lodí celními formalitami atd. Veřejná instituce pro prohlídku zboží a ukládání cla na dovážené zboží. Viz také Bureau of customs; Customs broker; Customs Service.

Customs—house broker. Celní makléř (deklarant). Ten, jehož zaměstnáním je, aby jako jednatel připravoval záznamy a jiné celní papíry nebo vyřizoval záležitosti v přístavu, kde probíhá celní deklarace, týkající se dovozu nebo vývozu zboží. Osoba zmocněná celními komisaři, aby jednala pro strany při celní deklaraci nebo vyclení lodí a zařizování obecných záležitostí.

Customs. Clo. Tohoto výrazu se obvykle používá na označení poplatků, které se platí za dovážené nebo vyvážené zboží. *Pollock v. Farmer's Loan & Trust Co.*, 158 U.S. 601, 15 S. Ct. 912, 39 L. Ed. 1108. Federální agentura, odpovědná za stanovení a vybírání cla za dovážené zboží. Viz 19 U.S.C.A. (United States Code Annotated — Anotovaný zákoník USA). Viz také Customs duties; Custom—house; Customs Service; Tariff.

Customs and Patent Appeals Court. Odvolací soud ve věcech cel a patentů. Tento soud byl vytvořen v roce 1929 podle článku III Ústavy USA, jako nástupce federálního soudu pro odvolání ve věcech cel (United States Court of Customs Appeals). Tento soud byl zrušen zákonem o zdokonalení federálních soudů (Federal Courts Improvement Act) z roku 1982. Věci, dříve projednávané tímto soudem, jsou nyní pod jurisdikci odvolacího soudu pro federální obvod (United States Court of Appeals for the Federal Circuit). Viz Courts of Appeals, U.S. Viz také Court of International Trade.

Customs broker. Celní makléř (deklarant). Oprávněný zástupce nebo prostředník, jehož úkolem je obstarat průběh celního odbavení zboží.

Customs Court. Celní soud. Soud, který byl vytvořen v roce 1890 jako Rada generálních odhadců USA a došel tento název v roce 1926. Název soudu byl v roce 1980 změněn na Court of International Trade (Soud pro mezinárodní obchod). Viz Court of International Trade.

Customs duties. Celní poplatky. Poplatky za dovoz a vývoz komodit a jiného zboží. Poplatky, kterým podléhá zboží, dovážené nebo vyvážené ze země. Viz 19 U.S.C.A. (United States Code Annotated — Anotovaný zákoník USA).

Poplatek, uložený federální vládou na zboží, dopravované lodí do USA, i když v jiných zemích může znamenat i dovozní poplatky. Viz také Customs; Tariff.

Customs House. Viz Custom—house; Customs Service.

Customs Service. Celní služba. Celní služba USA vybírá dovozní cla a uvádí v život celní a s nimi související předpisy a také provádí celní zákon z roku 1930 a další celní předpisy. Některé z úkolů, kterými je celní služba speciálně pověřena, jsou: řádné vyměňování a vybírání celních poplatků a spotřebních daní a penále za dovážené zboží; zákaz a zabavení kontrabandu, včetně narkotik a zákonem zakázaných drog; vedení řízení s osobami a přepravci, zpracování nákladu a pošty, které směřují do USA nebo z USA; provádění některých námořních předpisů; ochrana amerických podniků a práce s uplatňováním zákonů a předpisů, jako je antidumpingový zákon, předpisy o vyrovnávání cla, ustanovení autorského, patentového a známkového zákona, předpisy o kontingentech, předpisy o označování dováženého zboží. Viz také Bureau of Customs; Custom—house.

Custos. Lat. Strážce; správce. Kustod, strážce, opatrovník nebo hlídač; smírčí soudce.

Custos brevium. V Anglii správce writů. Hlavní úředník, patřící k soudu Královniny lavice (queen's bench) a soudu obecných žalob (common pleas), jehož úřad spočíval v uschovávání writů, které se navracejí těmto soudům. Úřad byl zrušen zákonem 1 Wm. IV, c. 5.

Custos ferarum. Hajný.

Custos horrei regii. Ve starém anglickém právu správce královské sýpky. 2 Bl. Comm. (Blackstone's Commentaries on the Laws of England — Blackstonovy komentáře k zákonům Anglie) 394.

Custos maris. Ve starém anglickém právu strážce moře. Titul vysokého námořního důstojníka mezi Sasy a po Conquest (tj. po normanském záboru), odpovídající hodnosti admirála.

Custos morum. Strážce mravů. Takto byl nazýván soud Královniny lavice (court of queen's bench).

Custos placitorum coronae. Správce žalob Koruny. Ve starém anglickém právu ten, kdo uchovával žaloby Koruny. Cowell předpokládá, že tento úřad byl tentýž, jako *custos rotulorum*. Ale spíše se zdá, že jde o jiné pojmenování pro „coroner.“

Custos rotulorum. Správce archivu. Úředník v Anglii, který měl v opatrování protokoly nebo zápisy z jednání smírčího soudu a také jmenování smírčích soudců. Byl to hlavní smírčí soudce v hrabství. 1 Bl. Comm. (Blackstone's Commentaries on the Laws of England — Blackstonovy komentáře k zákonům Anglie) 349; 4 Bl. Comm. 272.

Custos spiritualium. V anglickém církevním právu správce církevních záležitostí. Ten, kdo vykonával cír-

kevní jurisdikci v době, kdy nebylo obsazeno místo biskupa.

Custos statum haeredis in custodia existentis meliorem, non deterioerem, facere potest. Správce může stav dědictví, které má ve správě, zlepšit, nikoli zhoršit.

Custos temporalium. Správce světských práv a důchodů duchovních. V anglickém církevním právu osoba, které byla králem darována uprázdněná diecéze nebo opatství. Jeho povinností bylo, aby jako správce majetku a zisků poskytoval vyúčtování úředníku, zvanému *escheator*, který činil totéž vůči státní pokladně.

Custos terrae. Správce pozemku. Ve starém anglickém právu strážce, dozorce nebo správce pozemku.

Custuma antiqua sive magna. Lat. Starobylá nebo veká cla. Ve starém anglickém právu tak byly nazývány poplatky z vyvážené vlny, ovčích kůží, jateční vlny nebo vyčíněných kůží a platil je každý obchodník, cizí i tuzemský, s tou výjimkou, že cizí obchodníci platili polovinu toho, co domácí.

Custuma parva et nova. Lat. Malá a nová cla. Cla tři pence z libry, která dříve v Anglii platili pouze cizí obchodníci za všechny komodity, jak dovážené, tak vyvážené. Říkalo se jim obvykle „aliens duty“ (clo cizinců) a byly poprvé uvaleny v zákoně 31 Edw. I. 1 Bl. Comm. (Blackstone's Commentaries on the Laws of England — Blackstonovy komentáře k zákonům Anglie) 314.

Cut. Řezat, stříhat. Proniknout, oddělit nebo rozervat ostrým nástrojem. Zkrátit nebo zmenšit co do obsahu, času nebo výše. Rozdělit na části nebo segmenty. Podíl na něčem.

Cuth, Couth. Sas. Známý, vědoucí. *Uncuth*, neznámý. Viz Couthutlaugh; Uncuth.

Cuthred. Zkušený nebo obratný poradce.

Cut—over land. Paseka. Pozemek, na kterém byly poraženy stromy; ze kterého bylo odklizeno potřebné dřevo.

Cutpurse. Kapesní zloděj. Ten, kdo krade tím způsobem, že odřezává měšce; běžná praxe ve staré Anglii, když muži nosili měšce na opascích, jak bylo kdysi zvykem.

Cutter of the tallies. Řezač vrubovek. Ve starém anglickém právu úředník fisku, kterému příslušelo zajišťovat dřevo pro vrubovky, vyznačit do nich zářezem zaplacenou sumu atd.

CWA. Viz Clean Water Acts.

CWAS. Contractor Weighed Average Share In Cost Risk. Smluvní strana váženého průměrného podílu na nákladovém riziku.

Cwt. Hundred—weight. Jednotka hmotnosti, cent (v USA metric hundred—weight = 50 kg).

Cy. Ve francouzském právu: „zde“. (*Cy—après*, později; *cy—devant*, předtím). Také jestli, tak.

Cycle. Cyklus. Časová míra; periodické časové období.

Cyne—bot nebo **cyne—gild.** Ve feudálním právu podíl z pokuty za zavraždění krále, patřící lidu, přičemž druhý podíl náležel jeho rodině.

Cynebote. Pokuta, kterou ten, kdo zabil druhého, platil před dávnými časy dětem zemřelého.

Cyphonism. Druh trestu, užívaný ve starověku a později v Číně, nazývaný Stauntonem „dřevěný límec“. Tímto límcem byl upnut krk zločince.

Cy—pres. Co nejpřesněji. Pravidlo *cy—pres* je pravidlo ekvity pro interpretaci listin, podle něhož má být úmysl stran proveden tak přesně, jak jen lze, pokud by bylo nemožné nebo nezákonné dát mu doslovný účinek. Například jestliže se zůstavitel pokouší vytvořit anuitu na věčné časy, bude se soud snažit, místo toho, aby prohlásil odkaz zcela neplatným, vyložit závět' takovým způsobem, aby provedl zůstavitelův obecný záměr v míře, v jaké mu to dovolí pravidlo proti anuitám na věčné časy. Tak i v případě odkazů na dobročinné účely; a zejména tehdy, když jazyk, kterého bylo použito, je tak vágní nebo nejistý, že je třeba se pokusit o interpretaci zůstavitelova odkazu.

Oprávnění podle ekvity, které umožňuje soudu převést testamentární trust, vytvořený pro určitý dobročinný účel, když zůstavitel vyjádřil obecný charitativní záměr a z nějakého důvodu jeho úmysl nemůže být uskutečněn způsobem, specifikovaným v závěti. In re Gatlin's Estate, 16 C. A. 3d 644, 94 Cal. Rptr. 295, 296.

Cyricbrice. Vloupání do kostela.

Cyricseat. (Z *cyric*, kostel, a *sceat*, daň). V saském právu daň nebo poplatek, placený kostelu.

Cyrographarius. Ve starém anglickém právu úředník soudu common bench (viz *tam*).

Cyrographum. Vlastnoruční listina.

Czar. Car. (Také psáno *zar*, *tsar*, *tzar* atd.) Titul bývalých ruských panovníků, odvozený od staroslověnského slova *cesar*, král nebo císař, které, třebaže bylo dlouho považováno za odvozené od římského titulu *Caesar*, je s největší pravděpodobností tatarského původu. Staroslověnské slovo koneckonců představuje latinské *Caesar*, ale prošlo prostředím germánského jazyka, ve kterém mělo toto slovo obecný význam „emperor“ (císař).

Na začátku 10. století přijal bulharský kníže Simeon tento titul, který se nadále pojil k bulharské Koruně. V roce 1346 byl titul přijat i Štěpánem Dušanem, srbským králem. Rusové tak nazývali byzantské císaře, jakož i mongolské chány, kteří ovládli Rus. Tohoto titulu užíval i Ivan III., velkokníže moskevský, a Ivan IV. Hrozný se dal korunovat na cara v roce 1547. V roce 1721 udělili senát a duchovenstvo Petru I. ve jménu národa titul císař ruský, pro který se užívalo v Rusku latinského slova *imperator*. Petr Veliký zavedl titul *imperator* a oficiální titul pak zněl „císař vši Rusi, car polský a velkovoda finský“; ale ruské lidové pojmenování bylo i nadále *car* (v současné době anglicky psáno nejčastěji *tsar*). Posledním carem byl Mikuláš II., který abdikoval 15. března 1917 a později byl popraven.

D

Písmeno „D“ je používáno jako zkratka pro řadu slov, z nichž nejdůležitější a nejobvyklejší jsou tato:

1. *Digestum*, nebo *Digesta*, tj. uspořádaná část nebo sbírka výtahů (pandekty) z Justiniánovy kodifikace civilního práva. Citáty z tohoto díla jsou někdy označovány touto zkratkou, ale běžněji zkratkou „Dig“.

2. *Dictum*. Poznámka nebo vyjádření, jako ve řečnické „*obiter dictum*“ (viz tam). „mimochodem řečeno“.

3. *Demissione*. „On the demise.“ „Na sesazení.“ Pokyn k sesazení je udělován takto: „Doe d. Stiles v. Roe“. Sesadte Soukupa a vyměňte ho za Straku.

4. „*Doctor*.“ Ve zkrácených formách určitých akademických hodností. „M.D.“ = „doktor lékařství“, „LL.D.“ = „doktor práva“, „D.C.L.“ = „doktor civilního práva“, „J.D.“ = „juris doktor“.

5. „*District*.“ Tak např. „U.S. Dist. Ct. W. D. Pa.“ znamená United States District Court for the Western District of Pennsylvania. = Okresní soud Spojených Států pro západní okres Pensylvánie.

V římském systému záznamu znamená toto písmeno číslici 500, jestliže je nad ním umístěna pomlčka nebo škrť, označuje pět tisíc.

Dabis? dabo. Lat. (dáš? dám). V římském právu jedna z forem složení ústního závazku.

Dación. Ve španělském právu věcná a uskutečněná doávka nějakého předmětu při vyřizování smlouvy.

Dactylography. Daktylografie. Vědecká studie otisků prstů, jako prostředek identifikace.

Daily. Denně; každý den v týdnu; každý den v týdnu s výjimkou jednoho. Noviny, které jsou vydávány šest dní v týdnu jsou považovány za „denní“ noviny — za deník.

Daily balances; average daily balance. Denní rozvahy; průměrná denní rozvaha. Rozličné rozvahy pro různé dny v období, za které se musí platit úrok, a „průměrná denní rozvaha“ za úrokové období znamená sumu těchto denních rozvah, dělenou počtem dní v úrokovém období.

Daily occupation. Denní zaměstnání (denní hlavní činnost). Totéž co „obvyklé zaměstnání“ (obvyklá hlavní činnost). International Brotherhood of Boiler Makers, Iron Shipbuilders and Helpers of America v. Huval, 133 Tex. 136, 126 S.W.2d 476, 478.

Daily rate of pay. Denní sazba mzdy. Obdržíme vynášením hodinové sazby počtem hodin normálního pracovního dne, i když skutečný počet odpracovaných hodin může být menší.

Dale and Sale. Smyšlená jména míst, používaná v anglických knihách jako příklady. „Panství Dale a ráz Sale, jedno i druhé ležící ve Vale.“

Dalus, dailus, dailia. Určitý rozměr půdy; úzké proužky pastvy, ponechávané mezi zoranými brázdami v úrodné půdě.

Damage. Škoda. Ztráta, poškození nebo zhoršení, způsobené jednou osobou nedbalostí, záměrem nebo nehodou osobě druhé nebo jejímu majetku. Slovo damage je nutno odlišovat od jeho množného čísla „damages“, které znamená peněžní náhradu za ztrátu nebo škodu. Poškození dává právo těm, kdo tím utrpěli nějakou škodu, žádat od původců poškození náhradu takové škody. Škodou rozumíme každou ztrátu nebo úbytek toho, co je vlastnictvím osoby, které byly způsobeny chybou druhého. Škoda, újma nebo ztráta utrpěná z důvodu poškození. Viz také Damages; Damage to person; Injury; Loss.

Damage—cleer. Ve starém anglickém právu poplatek vyměřený z desátého dílu v civilních sporech a z dvacátého dílu ve sporech vedených u soudu „Queens Bench“ (Královniny lavice) a u „Court of exchequer“ (Soudu fiskálního) ze všech odškodnění přesahujících pět marek, získaných u těchto soudů v žalobách o ten který případ, smlouvu, provinění, atd., v nichž byla odškodnění nejistá. Poplatek, který musel žalobce zaplatit vrchnímu soudnímu písaři nebo úředníkovi soudu, u kterého byl odškodněn, před vlastní realizací odškodnění. Původně to bylo spropitné dávané vrchním soudním písařům a jejich koncipientům za vyhotovení jednotlivých listin a soudních spisů; bylo ale zrušeno nařízením, podle něhož, jestliže kterýkoli úředník těchto soudů vezme nějaké peníze ve jménu damage—cleer nebo něco jiného místo nich, zaplatí pokutu v trojnásobku hodnoty.

Damage feasant or faisant. Škodu páchající. Termín dříve aplikovaný na hovězí dobytek nebo zvířata jedné osoby, který byl zjištěn na pozemku jiného při páchání škody pošlapáváním trávy, obilí, atd. 3 Bl. Comm., 7, 211. Zdá se, že tento výraz byl zaveden za panování Eduarda III. namísto staršího výrazu „*en son damage*“ (*in damno suo*) „k jeho škodě“.

Damages. Odškodné. Peněžní náhrada nebo odškodnění, které může dosáhnout soudní cestou každá osoba, která utrpěla ztrátu, újmu nebo poškození či poranění, ať své osoby, či majetku nebo práv, nezákonným činem nebo opominutím či nedbalostí druhého. Peněžní částka přiznaná osobě, která byla poškozena nezákonným aktem druhého. Restatement, Second, Torts, § 12A. Peněžní kompenzace nárokováná nebo přiznaná jako náhrada za porušení smlouvy nebo za nezákonné akty.

Odškodnění mohou být kompenzující nebo trestající podle toho, zda jsou přiznávána jako míra skutečně utrpěné ztráty nebo jako potrestání za přehnané chování a k zabránění budoucích prohřešků. Formální odškodnění jsou přiznávána za uhájení nějakého práva tam,

kde nemůže být dokázána reálná ztráta nebo poškození. Většinou jsou trestající nebo příkladná odškodnění přiznávána jen tehdy, jestliže vyrovnávací nebo reálná odškodnění byla uznána.

Viz také Economic loss; Injury; Just compensation; Loss; Pain and suffering.

Actual damages. Skutečné odškodnění. Věcné, značné a opodstatněné odškodnění nebo obnos přiznaný stěžovateli jako náhrada za jeho skutečnou a věcnou ztrátu nebo poškození. Jako protějšek na jedné straně „formálního“ odškodnění a na druhé straně „příkladného“ nebo „trestajícího“ odškodnění. Synonymní s „kompenzujícím“ odškodněním a s „obvyklým“ odškodněním.

Benefit—of—the—bargain damages. Užitek z dohodnutých odškodnění. Rozdíl mezi obdrženou hodnotou a hodnotou podvodného výkonu strany, jak byl podán.

Civil Damage Acts. Zákony o občanské škodě. Viz Dram Shop Acts. Zákony o jednotkových obchodech.

Compensatory damages. Kompenzující odškodnění. Kompenzující odškodnění jsou taková, která budou kompenzovat poškozenou stranu za utrpěné poškození a za nic víc; taková, která pouze napraví nebo nahradí ztrátu způsobenou omylem nebo poškozením. Odškodnění přiznané osobě jako vyrovnání, odškodné nebo restituce za škodu, kterou utrpěla. Základním smyslem kompenzujícího odškodnění je vrátit poškozenou stranu do postavení, ve kterém on nebo ona byl(a) před poškozením. Northwestern Nat. Cas. Co. v. McNulty, C. A. Fla., 307 F.2d 432, 434. Stejný význam jako *Actual damages*, výše.

Kompenzační či skutečná odškodnění pozůstávají jak z obecných, tak zvláštních odškodnění. Obecná odškodnění jsou přirozeným, nutným a obvyklým výsledkem chybného činu nebo nahodilé události. Zvláštní odškodnění jsou taková, „která jsou přirozeným nikoliv však nezbytným a nevyhnutelným výsledkem protiprávního činu“.

Consequential damages. Následné odškodnění. Taková škoda, ztráta nebo poškození, která nevyplývá přímo a bezprostředně z činu strany, ale pouze z některých důsledků nebo výsledků takového činu. Richmond Re-development and Housing Authority v. Laburnum Const. Corp., 195 Va. 827, 80 S.E.2d 574, 580. Škody, které vznikají zásahem zvláštních, obvykle nepředvídatelných okolností. Roanoke Hospital Assn v. Doyle and Russel, Inc., 215 Va. 796, 214 S.E.2d 155, 160. Takové ztráty nebo poškození, které jsou výsledkem činu, ale nejsou přímé a bezprostřední. Následné škody vyplývající z porušení smlouvy ze strany prodávajícího zahrnují jakoukoliv ztrátu, která vyplývá z obecných nebo zvláštních požadavků a potřeb, o kterých měl prodávající v době uzavírání smlouvy důvod vědět, a kterým nelze přiměřeně zabránit pojištěním nebo jinak, a poškození osoby nebo majetku, které bezprostředně vyplývá z jakéhokoliv porušení záruky U.C.C. § 2—715(2). Viz také Hadley v. Baxendale, rule of; and *Incidental damages*, níže.

Continuing damages. Pokračující odškodnění. Vyplývající z téhož poškození nebo z opakování podobných činů, mezi dvěma specifikovanými časovými obdobími.

Criminal damage. Trestná škoda. Trestná škoda na majetku je co do použitých prostředků jiná než škoda způsobená ohněm nebo třaskavinou: (a) Úmyslné zranění, poškození, zmrzačení, zohyzdění, zničení nebo

podstatné narušení užití jakéhokoliv majetku, na kterém má zájem druhý, bez souhlasu takové druhé osoby, nebo (b) Zranění, poškození, zmrzačení, zohyzdění, zničení nebo podstatné narušení užití jakéhokoliv majetku s úmyslem poškodit nebo podvést ručitele nebo držitele retenčního práva. Viz Arson.

Damages ultra. Odškodnění nad běžnou míru. Další dodatečné odškodnění, nárokovávané žalobcem neuspokojeným s odškodněním, které zaplatil žalovaný na soudu.

Direct damages. Přímé odškodnění. Přímá odškodnění jsou taková, která bezprostředně následují po vykonaném činu. Odškodnění, která vznikají přirozeně nebo obvykle z porušení smlouvy. Jsou to odškodnění, která na základě lidské zkušenosti lze očekávat jako následek porušení smlouvy. Roanoke Hospital Assn v. Doyle and Russel, Inc., 215 Va. 796, 214 S.E.2d 155, 160.

Excessive damages. Nepřiměřená odškodnění. Odškodnění přiznaná porotou, která nadměrně převyšují částku zaručovanou zákonem na činy a okolnosti případu; nerozumné nebo přehnané odškodnění. Viz Remittitur.

Excess liability damages. Odškodnění za přehnané závazky. Případ protiprávního počínání jednoho pojištěnce proti jeho zákonné odpovědnosti přepravce při nedbalém projednávání likvidačních jednání, které vyústí v rozsudek proti pojištěnci za překročení limitů jeho pojistky. G.A. Stowers Furniture Co. v. American Indemnity Co., Tex. Com. App., 15 S.W.2d 544.

Exemplary or punitive damages. Příkladná nebo trestající odškodnění. Příkladná odškodnění jsou odškodnění na zvyšující se stupnici, přiznaná žalobci nad to, co bude stěží kompenzovat jeho majetkovou ztrátu, kde zlo mu způsobené bylo zhoršeno okolnostmi, jako jsou násilí, nátlak, zášť, podvod nebo svévole a kruté chování na straně obžalovaného, a jsou zamýšlena jako zdroj útěchy žalobce za duševní muka, rozdrásání jeho citů, hanbu, ponížení a jiné přitěžující okolnosti původního zla, nebo jinak potrestat žalovaného za jeho zlé chování nebo z něj udělat příklad. Z toho důvodu jsou tato odškodnění také nazývána „trestací“ nebo „pokutovací“ odškodnění nebo „mstivá“ odškodnění. Na rozdíl od kompenzujících nebo skutečných odškodnění jsou založena na zcela odlišné veřejné politické úvaze — totiž buď na potrestání obžalovaného nebo dání příkladu pro podobné pachatele křivd, jak jsou výše uvedeny. V případech, ve kterých je dokázáno, že obžalovaný jednal úmyslně, zlovolně nebo podvodně, může být žalobci přiznáno příkladné odškodnění, kromě odškodnění kompenzujícího nebo reálného. Jiná odškodnění než kompenzující, která mohou být uložena osobě, aby tak byla potrestána za přehnané chování. Wetherbee v. United Ins. Co. of America, 18 C.A.3d 266, 95 Cal. Rptr. 678,680. Taková odškodnění jsou dávana jako zvýšení kompenzujících odškodnění, a to z titulu lehkomyšlnosti nedbalosti, zlomyšlnosti nebo utlačovatelského charakteru žalovaného jednání. Cape Publications, Inc. v. Bridges, Fla. App., 387 So.2d 436, 440.

Expectancy damages. Odškodnění za očekávaný stav. Odškodnění přiznávána v právních řízeních pro nesplnění smlouvy. Taková odškodnění jsou vyčíslená, a to odečtením současně peněžní pozice poškozené strany jako následku porušení smlouvy od projektova-

né peněžní pozice, které by bylo dosaženo při splnění smlouvy. Cílem je zjistit peněžní obnos nezbytný k tomu, aby zabezpečil, že pozice poškozené strany bude po přiknutí náhrady tatáž — v míře, v jaké peníze mohou dosáhnout totožnosti — jako kdyby druhá strana plnila. *Alover Distrib., Inc. v. Kroger Co., C.A. 111., 513 F.2d 1137, 1140.*

Fee damages. Odškodnění jako poplatek. Tak jsou nazývána soudem uznaná a vlastníku sousedního nemovitého majetku přiknutá odškodnění, ke kterým zadržela příčinu stavba a provoz visuté železné dráhy v městské ulici, poněvadž náhrada je vlastníku poskytována za újmu nebo zbavení užívacího práva na světlo, vzduch a přístup, což je součástí odškodnění.

Foreseeable damages. Předvídatelné odškodnění. Ztráta, o níž strana, která se dopustila porušení, měla důvod vědět, když byla smlouva dělána.

Future damages. Odškodnění pro budoucnost. Obnosy přiznané poškozené straně, mezi jiným za pozůstatky nebo budoucí účinky poškození, které snížilo schopnost jedince, aby fungoval jako zdravý člověk, za budoucí bolesti a utrpení ztrátu a zhoršení výdělečné schopnosti a budoucí výdaje na léčení. *Jordan v. Bero, 158 W. Va. 28, 210 S.E.2d 618, 631.*

Odškodnění, která vyplývají jako přirozený a nezbytný výsledek domáhaného se činu, zatím co „zvláštní odškodnění“ jsou ta, která skutečně vyplývají ze skutku, z důvodu zvláštních okolností případu a ne jako nezbytný výsledek skutku. *Porter v. Crawford & Co., Mo. App., 611 S.W.2d 265, 271. Srovnej special damages, níže.*

General damages. Všeobecná odškodnění. Taková, která zákon sám v sobě zahrnuje, nebo o kterých lze předpokládat, že vyplynula ze žalované křivdy z toho důvodu, že jsou jejím bezprostředním, přímým a nejbližším výsledkem, nebo taková, která nutně vyplývají z poškození, nebo taková, která vyplynula z křivdy přímo a bezprostředně a bez vztahu ke zvláštnímu charakteru, podmínce nebo okolnostem žalobce. *Myers v. Stephens, 43 Cal. Rptr. 420, 433, 233 C.A. 2d 104.*

Hedonic damages. Odškodnění v duchu hedonismu. Odškodnění přiznané v některých jurisdikcích za ztrátu požitků ze života nebo za hodnotu samotného života, měřených odděleně od ekonomické produktivní hodnoty, kterou by poškozená nebo zemřelá osoba mohla mít. Náhrada přiznaná oběti osobního poškození „za omezení na životě osoby, způsobené poškozením“. *Thompson v. National Railroad Passenger Corp., C. A. Tenn., 621 F.2d 814, 824.* Mnohé soudy jsou toho názoru, že taková ztráta je obsažena v odškodnění za tělesnou nebo duševní nezpůsobilost, bolest a utrpení.

Inadequate damages. Nepřiměřené odškodnění. Odškodnění jsou nazývána „nepřiměřenými“ v mezích pravidla, že soudní příkaz nebude vydán, kde může být podle práva získáno adekvátní odškodnění za škodu, u které byla snaha jí předejít, když by taková právní náhrada neodškodnila strany a nepostavila je do pozice, ve které dříve stály.

Incidental damages. Vedlejší odškodnění. V souladu s Jednotným obchodním zákoníkem (U.C.C.) § 2-710. zahrnují taková odškodnění jakékoli obchodně přiměřené náklady, výdaje nebo obstaravatelské provize způsobené zastavením dodávky, v dopravě, při péči a opatrování zboží po porušení kontraktu kupujícím, ve

spojení s vrácením nebo opětným prodejem zboží nebo jinak vyplývající z porušení. Rovněž taková odškodnění, která vyplývají z porušení smlouvy prodávajícím, zahrnují výlohy zdůvodněně vydané při inspekci, příjmu, dopravě, při péči a opatrování zboží oprávněně odmítnutého a obchodně přiměřené náklady, výdaje a obstaravatelské provize ve spojení s provedením finančního krytí, a kterýkoliv jiný přiměřený výdaj provázející prodlení nebo jiné porušení. U.C.C. § 2-715(1). *Viz také Consequential damages, výše.*

Irreparable damages. Nenapravitelné odškodnění. V právu týkajícím se soudních příkazů, odškodnění, pro jehož měření neexistuje spolehlivá peněžní norma. Odškodnění nesejně zjistitelné v právu. Ve vztahu k veřejným obtížím, které mohou vzniknout nařízením soukromé osoby, zahrnuje tento termín škody opakovatelného a nepřetržitého charakteru nebo škody, které zavádějí podnět k odškodnění ocenitelnému pouze odhadem a ne nějakou přesnou normou.

Land damages. Odškodnění za půdu. Termín někdy aplikovaný na výši náhrady, která má být zaplacená za pozemek násilně vyňatý z výsostného vlastnictví nebo také za poškození nebo znehodnocení zabrané půdy. *Viz Just compensation; také Severance damages, níže pod tímto heslem.*

Limitation of damages. Omezení odškodnění. Ustanovení ve smlouvě nebo dohodě co do výše nebo limitu odškodnění za porušení smlouvy, se kterou obě strany předem souhlasí. U.C.C. § 2-718. *Viz také Liquidated damages and penalties, níže.*

Liquidated damages and penalties. Likvidovatelná odškodnění a pokuty. Tento termín je použitelný, když výše odškodnění byla stanovena rozsudkem v řízení o žalobě, nebo když byla stranami úmyslně určena zvláštní peněžní suma na kauci nebo jiný závazek jako výše odškodnění, které uhradí strana, která dohodu poruší, straně druhé. *Stein v. Bruce, 366 S.W.2d 732, 735.* Účelem pokuty je zabezpečit splnění, zatímco účelem vyhrazení si odškodnění je pevně určit obnos, který musí být zaplacen namísto plnění. Podstatou pokuty je dohoda pod pohrůžkou, zatímco podstatou likvidovatelného odškodnění je opravdové, smluvně zajištěné předběžné ocenění takového odškodnění.

Likvidovatelné odškodnění je částka, kterou zavázaná strana souhlasí zaplatit, jestliže poruší nějaký slib, a když k tomu došlo, v dobré vůli usiluje odhadnout skutečnou škodu, která pravděpodobně vyplývá z porušení, je vymahatelná jako dohodnuté odškodnění, jestliže porušení nastane. *In re Plywood Co. of Pa., C.A. Pa., 425 F.2d 151, 154.* Likvidovatelná odškodnění jsou taková, která jsou poměrně zjistitelná v době porušení, měřitelná pevnou nebo stanovenou externí normou nebo normou patrnou z dokumentů, na nichž žalobci zakládají svůj nárok. *Ramada Development Co. v. U.S. Fidelity & Guaranty Co., C.A. Mich., 626 F.2d 517, 525.*

Odškodnění za porušení jednou i druhou stranou může být likvidovatelné dohodou, ale jen do obnosu, který je přiměřený z hlediska předjímané nebo skutečné škody způsobené porušením, z hlediska potíží spojených s důkazem ztráty a nesnáze nebo neproveditelnosti jinak dosáhnout přiměřené náhrady. Termín, který stanoví nepřiměřeně velké likvidovatelné odškodnění je jako pokuta neplatný. U.C.C. § 2-718(1).

Porovnej s Unliquidated damages níže.

Mitigation of damages. Zmírnění odškodnění. Ačkoli právo o odškodnění předpokládá plnou a spravedlivou náhradu za poškození způsobenou nedbalostí, mimoto stanoví jako reciproční princip, že pachatel křivdy by neměl být povinen k takovým odškodněním, která nelze přisuzovat případu, který poškození způsobil. V důsledku toho žalující nemůže dostat odškodné za účinky poškození, kterým celkem bylo možné se vyhnout nebo mohly být podstatně zmírněny. Toto omezení náhrady je obecně označováno jako „zmírnění odškodnění“ nebo „vyhnutí se následkům“. Zmírnění odškodnění nebo vyhnutí se následkům vzniká teprve potom, co se stal případ, který poškození způsobil.

Necessary damages. Nevyhnutelné odškodnění. Uvedený termín má v právu o odškodnění daleko širší rozsah než „peněžní“. Zahrnuje všechny důsledky poškození, které jsou obvykle označovány jako „všeobecné“ odškodnění, které se odlišuje od zvláštního odškodnění; zatím co výraz „pecuniary damages“ (peněžní odškodnění) pokrývá menší třídu odškodnění v rámci větší třídy „general“ damages („všeobecné“ odškodnění).

Nominal damages. Formální odškodnění. Formální odškodnění jsou nepatrnou sumou, přiznanou žalujícímu v řízení, kde není k náhradě žádná značná ztráta nebo škoda, ale právo ještě uznává napadnutí jeho práv nebo porušení povinnosti obžalovaného nebo v případech, kde, ačkoliv došlo k reálné újmě, důkaz žalujícího naprosto neuspěl prokázat její výši.

Pecuniary damages. Peněžní odškodnění. Takové odškodnění, které může být oceněno a nahrazeno v penězích; ne pouze ztráta peněz nebo prodejní majetek nebo práva, ale každá taková ztráta, strádání nebo poškození, které může být předmětem kalkulace a peněžní náhrady. Takové odškodnění (buď všeobecné nebo zvláštní), které může být přesně vypočteno v penězích. *Ellis v. Crockett, 51 Haw. 45, 86, 451 P.2d 814, 820.*

Presumptive damages. Pravděpodobné odškodnění. Termín příležitostně používaný jako ekvivalent „exemplary“ (příkladného) nebo „punitive“ (trestajícího) odškodného.

Prospective damages. Očekávané odškodnění. Odškodnění, od kterých se očekává, že vyplynou z činu nebo stavu věci, tvoří základ žalobcovy žaloby. Odškodnění, která ještě nevznikla v čase soudního přelíčení, ale která z povahy věci musí nezbytně nebo nanejvýš pravděpodobně vyplýnout ze žalovaných činů nebo faktů.

Proximate damages. Bezprostřední odškodnění. Bezprostřední odškodnění jsou okamžitá a přímá odškodnění a přirozené následky žalovaného činu a taková, která jsou obvyklá a mohla být očekávána. Odlehlá odškodnění jsou taková, která jsou okamžitě příslušitelná k přihodivší se věci, nicméně tvoří článek v neporušeném řetězu příčinnosti, takže odlehlá škoda by nemohla nastat, kdyby její prvky nebyly uvedeny v pohyb původním činem nebo událostí.

Punitive damages. Trestající odškodnění. *Viz Příkladná nebo trestající odškodnění, výše.*

Remote damages. Odlehlá odškodnění. Neobvyklý a neočekávaný rozumově nepředvídatelný výsledek náhodné nebo neobvyklé kombinace okolností; výsledek, nad nímž obžalovaná strana nemá kontrolu.

Rescissory damages. Zrušovací odškodnění. Taková odškodnění počítají s návratem poškozené strany do pozice, kterou měla předtím, než byla přinucena nesprávným jednáním vstoupit do transakce. Jestliže návrat specifického vlastnictví nebo práva není možný (*např.* při podvodném obchodu se zbožím na skladě, zboží již delší dobu není k dispozici), byl by zrušovacím odškodněním peněžní ekvivalent (*např.* hodnota skladu).

Severance damages. Oddělené odškodnění. U rozsudku, kde odsouzený majetek tvoří jen část vlastníkovu podílu, má vlastník právo na spravedlivou náhradu, nejen za přiměřenou tržní hodnotu právě zabraného podílu, ale také na takový dodatečný obnos, který bude ekvivalentní případnému poklesu nebo snížení přiměřené tržní hodnoty vlastníkovu podílu na pozemku, který nebyl zabrán, v důsledku oddělení od toho podílu, který zabrán byl.

Special damages. Zvláštní odškodnění. Odškodnění, která jsou skutečným, nikoliv však nezbytným výsledkem žalovaného poškození, a která je ve skutečnosti následují jako přirozený a bezprostřední důsledek v jednotlivém případě, tj. z důvodu zvláštních okolností nebo podmínek. *Twin Coach Co v. Chance Vought Aircraft Inc., 2 Storey 588, 163 A.2d 278, 286.* Jsou to taková odškodnění, která nevznikají protiprávním aktem samým, ale jsou závislá na okolnostech příznačných pro způsobení každého jednotlivého poškození. *Myers v. Stephens, 233 C.A.2d 104, 43 Cal. Rptr. 420, 432, 433.* Ve smluvním právu odškodnění stranami v době uzavírání smlouvy neuvažovaná. Aby mohla být získána, musí vyplývat přímo bezprostředně z porušení kontraktu a musí být poměrně předvídatelná. Zvláštní odškodnění musí být obhajována a dokazována podrobně. *Fed. R. Civil P. 9(g).* (Federální pravidla pro civilní řízení). *Porovnej s General damages, výše.*

Speculative damages. Spekulatívni odškodnění. Výhledové nebo předjímané odškodnění z týchž činů či skutků, tvořících nynější příčinu žaloby, ale které závisí na budoucím vývoji, který je nejistý, založený na dohadu nebo nepravděpodobný.

Statutory damages. Statutární odškodnění. Odškodnění vyplývající ze zákonně ustanovených příčin žalob, protikladných žalobám v common law; *např.* protiprávní dědičné a pozůstalostní žaloby; žaloby proti nárokům za bezprávné činy; Podle § 504 federálního zákona o autorském právu (Copyright Act), je vlastník autorského práva oprávněn inkasovat za porušení autorského práva zákonné odškodnění místo skutečného odškodnění.

Substantial damages. Podstatné odškodnění. Obnos stanovený jako odškodnění, které je hodnotné; protikladné k formálním odškodněním, která jsou určena k uspokojení bezpodmínečného zákonného práva. Značné v obnose a zamýšlené jako skutečné odškodnění za skutečné poškození.

Temporary damages. Dočasné odškodnění. Odškodnění přiznané za nárazové a příležitostné ublížení, jako poškození nemovitého majetku, kde příčina toho je odstranitelná či upravitelná.

Treble damages. Trojnásobné odškodnění. Odškodnění poskytované podle zákona v případech určitého typu, pozůstávající z jednorázového odškodnění uznaného porotou, současně trojnásobného v obnose.

Viz např. Oddíl 4 Claytonova zákona, který stanoví trojnásobné odškodnění za antitrustová porušení. 15 U.S.C.A. § 15.

Unliquidated damages. Nelikvidovatelná odškodnění. Taková odškodnění, kde ještě není jistota ve vztahu k obnosu, kde je zatím nepopíratelné jen právo žalujícího na náhradu; nebo taková, která nemohou být pevně stanovena pouhým matematickým výpočtem z dat, která byla v případě zjištěna. *Porovnej s Liquidated damages and penalties, výše.*

Vindictive damages. Trestající odškodnění. Viz *Příkladné nebo pokutující odškodnění výše.*

Damage to person. Škoda na osobě. Míra poškození fyzického, mentálního a emocionálního jako výsledek jednání nebo opomenutí druhého člověka, jestliže takové jednání nebo opomenutí bylo úmyslné nebo nedbalé. „Škoda“ a „poškození“ jsou obecně užívány zaměnitelně, ale jsou rozdílné do té míry, že poškození je to, co je skutečně utrpěno, zatímco škoda je míra kompenzace za takovou újmu. Viz *Damage, Injury, Loss.*

Damage to property. Škoda na majetku. Poškození majetku; obecně nezahrnuje převod takového majetku nebo odejmutí takového majetku veřejnou autoritou (tj. na základě tzv. eminent domain). *Wandermere Corp. v. State, 79 Wash.2d 688, 488 P.2d 1088. Viz také Damage.*

Damaiousé. Ve starém anglickém právu termín „způsobující škodu nebo ztrátu“, odlišný od *torcouse*, „nespravedlivý, protizákonný“.

Dame. V anglickém právu zákonný titul ženy rytíře nebo baroneta, nebo ekvivalent rytířství pro ženy.

Damn. Dovolávat se odsouzení, prokletí, přísahy, odsoudit k věčnému trestu, nebo svěřit věčnému zatracení.

Damna. Kompletní a naprosté odškodnění nákladů.

Damnatus. Ve starém anglickém právu odsouzenec; zakázáno zákonem; nezákonný. *Damnatus coitus*, nezákonné sexuální spojení.

Damnification. Poškození. To, co způsobuje škodu nebo ztrátu.

Damnify. Poškodit. Způsobit nějaké osobě škodu nebo škodlivou ztrátu, nebo ji uvést do pozice, kdy ji musí snášet. Ručitel je „poškozený“, když byl proti němu dosažen rozsudek.

Damni injuriae actio. Žaloba podaná podle civilního práva za škodu způsobenou někým, kdo úmyslně poranil otroka nebo zvíře druhého.

Damnosa haereditas. V civilním právu ztrátové dědictví; Dědictví, které bylo břemenem namísto užítka. Tento termín byl také metaforicky použit na takové druhy zbankrotovaného majetku, které majíce daleko k tomu, aby měly hodnotu, byly by břemenem pro věřitele; například časové období, ve kterém by nájemné přesahovalo požitky.

Damnum. Lat. Škoda; Ztráta nebo zmenšení vlastnictví, způsobená buď podvodem, bezstarostností, nebo nehodou.

Damnum absque injuria. Ztráta, zranění nebo ublížení, bez poškození v právním smyslu, tj. bez takového porušení povinnosti, které je napravitelné právním zásahem. Ztráta nebo poškození, jež nezavdávají proti osobě, která je způsobila, důvod k podání žaloby pro tyto škody.

Damnum emergens. Lit. Vzešlá škoda. Současná škoda nebo ztráta, jako opak budoucí ztráty nebo očekávaní.

Damnum fatale. Osudem předurčená škoda. Škoda osudem chtěná; ztráta nastala z příčiny, která je mimo lidskou kontrolu (*quod ex fato contingit*) nebo vyšší moc, za kterou nejsou ručitelé odpovědní. Např. ztroskotání lodi, blesk apod. Znalci civilního práva zahrnují do pojmu „damnum fatale“ všechny nepředvídané události, které se dají zhuštěně vyjádřit výrazem z *common law* „vyšší moc nebo veřejní nepřítel“; ačkoliv možná tento výraz zahrnuje některé události, které by nyní nemohly být uznány jako způsobené neodolatelnou silou. Viz *Act of God.*

Damnum infectum. V římském právu škoda ještě nespáchaná, ale hrozící nebo blížící se. Mohl být získán preventivní zákaz, aby k takové škodě nedošlo; bylo to pojímáno jako *quasi delict* z důvodu bezprostřední blízkosti nebezpečí.

Damnum rei amissae. V civilním právu ztráta vznikající z platby uskutečněné v důsledku právního omylu.

Damnum sine injuria esse potest. Škoda nebo újma může být způsobena bez jakéhokoliv aktu nespravedlnosti.

Dan. Titul, který za starodávna měly v Anglii vyšší stav; také španělské *Don*. Zastaralé čestné pojmenování pro muže, jako nyní říkáme Master nebo Mister.

Danelage. Systém zákonů, který zavedli Dánové při svém vpádu a dobytí Anglie, který byl v jádru zachován zejména v některých hrabstvích ležících uprostřed Anglie a také na východním pobřeží. 1. Bl. Comm. 65; 4 Bl. Comm. 411.

Danger. Nebezpečí. Vystavení se ztrátě nebo poškození; nebezpečnost. Stát v. Londé, 345 Mo. 185, 132 S.W. 2d 501, 506. Viz také *Apparent danger; Dangerous; Hazard; Imminent danger; Peril; Risk; Unavoidable dangers.*

Dangeria. Ve starém anglickém právu peněžní poplatek, který museli platit nájemníci lesů, aby mohli orat a sít v čase pasení vepřů v lese — v čase bukvicové pastvy.

Danger invites rescue. Termín používaný v útrpném právu a omezeně v trestním právu, k vyličení, kde se rodí odpovědnost toho, kdo vytváří nebezpečný stav pro jednu osobu, když druhá jí přichází na pomoc a je poraněna. Odpovědnost k druhé osobě je založena na této zásadě. *Krauth v. Geller, 54 N. J. Super. 442, 149 A.2d 271.*

Dangerous. Nebezpečný. Průvodní jev rizika; riskantní; hazardní; nejistý. Viz také *Danger; Inherently dangerous.*

Dangerous condition. Nebezpečný stav. Takový stav majetku, za který může být odpovědný veřejný subjekt, je stav majetku, který vytváří značné riziko poškození, když je majetek používán s náležitou péčí způsobem tak, jak je v celku předvídatelné, že bude používán. *Harland v. State, 75 C.A. 3d 475, 142 Cal. Rptr. 201, 206.*

Dangerous criminal. Nebezpečný zločinec. Člověk usvědčený ze zvlášť odporného zločinu nebo člověk, který unikl nebo se snažil uniknout z trestnice s použitím síly přitěžujícího charakteru. Ozbrojený zločinec. Takoví zločinci mohou být ve vězení oddělení.

Dangerous instrumentality. Nebezpečný prostředek. Cokoliv, co má vrozenou schopnost uvádět lidi do nebezpečí, buď samo v sobě (např. dynamit), nebo nedbalým, neopatrným použitím (např. člun) *Green v. Ross, D. C. Fla., 338 F. Supp. 365, 367.* Při používání musí být uplatňována naležitá péče, aby bylo zabráněno zranění těch, o kterých se dá předpokládat, že budou v blízkosti. *Pendleton Woolen Mills v. Vending Associates, 195 Neb. 46, 237 N.W. 2d 99.* V určitých případech může být uvalena absolutní odpovědnost. Viz také *Dangerous weapon; Deadly weapon; Inherently dangerous; Strict liability.*

Dangerous machine. Nebezpečný stroj. Stroj je nebezpečný v tom smyslu, že na jeho uživateli se vyžaduje, aby ho střežil, jestliže v normálním běhu lidských věcí může být v celku předvídáno nebezpečí při jeho používání bez ochrany.

Dangerous occupation. Nebezpečné zaměstnání. Termín používaný k popisu riskantní práce pro účely zákonů o náhradách dělníkům a v zákonech o mzdách, pracovní době a dětské práci.

Dangerous per se. Nebezpečné samo o sobě. Věc, která může způsobit poškození bez lidského zásahu.

Dangerous place. Nebezpečné místo. Místo, kde je značné riziko nebo nebezpečí; místo, na kterém často dochází k nehodám nebo úrazům. *Henri v. Rocky Mountain Packing Corp., 113 Utah 415, 196 P.2d 487, 489.*

Dangerous product. Nebezpečný výrobek. Viz *Inherently dangerous; Strict liability.*

Dangerous—tendency test. Zkouška sklonu (tendence) člověka nebo zvířete způsobovat poranění; používáno v případech pokousání psem, k popisu slizových návyků psa. *Frazier v. Stone, 515 S.W. 2d 766 (Mo. App.).*

Dangerous weapon. Nebezpečná zbraň. Věc životu nebezpečná. Věc, jejímž použitím může být pravděpodobně nebo možná způsobeno vážné nebo osudné zranění nebo poškození. V souvislosti s trestnou držbou zbraně to může být jakýkoli předmět, který za okolností, ve kterých je použit, či je učiněn pokus ho použít nebo je činěna pohružka, že bude použit, je snadno schopný způsobit smrt nebo vážné fyzické zranění. *People v. Green, 4 Dept., 124 A. D.2d 725, 508 N.Y.S. 2d 725, 726.*

Co tvoří „nebezpečnou zbraň“ nezávisí na povaze předmětu samého, ale na jeho schopnosti při daném způsobu jeho použití ohrozit život nebo způsobit těžké tělesné ublížení. *U.S. v. Bey, C.A. Ga., 667 F.2d 7, 11.* Jak vstoupí do úvahy způsob použití, jakož i další okolnosti, je tato otázka často jednou ze skutečností pro porotu, ale neřídká právní otázkou pro soud. Viz také *Assault with dangerous or deadly weapon; Dangerous instrumentality; Deadly weapon; Firearm.*

Dangers of navigation. Nebezpečí plavby. Viz *Nebezpečí řeky; nebezpečí moře, níže.*

Dangers of the river. Nebezpečí řeky. Tento pojem používaný v nákladních listech znamená pouze přírodní nehody charakteristické pro říční plavbu a nezahrnuje takové, kterým může být zabráněno uplatněním znalosti, úsudku nebo předvídatosti, které jsou požadovány od osob ve zvláštním zaměstnání. Zahrnuje nebezpečí, vznikající z neznámých úskalí, která se náhle vytvořila v plavebním kanále a která nejsou péčí a dovedností zjistitelná.

Dangers of the sea. Nebezpečí moře. Výraz „nebezpečí moře“ znamená takové nehody plavbě vlastní, které jsou mimořádné povahy a vznikají z neodolatelné síly nebo ohromující energie, kterým nemůže být zabráněno obvyklým úsilím lidské dovednosti a opatrnosti. *Hibernia Ins., Co. v. Transp. Co., 120 U.S. 166, 7 S. Ct. 550, 30 L. Ed. 621.*

Danism. Půjčování peněz nebo braní úroku.

Dans et retiens, nihil dat. Člověk, který dává a doposud zadržuje, nedává účinně. Nebo člověk, který dává, avšak zadržuje, nedává nic.

D and O Insurance. Directors and Officers Liability Insurance. Odpovědnostní pojištění pro ředitele a úředníky. Viz *Insurance.*

Dare. Lat. V civilním právu převést majetek. Když je tento transfer dělán proto, aby byl vyrovnán dluh, je to *datio solvendi animo*; když proto, aby byl získán ekvivalent, nebo aby byl vytvořen závazek, je to *datio contrahendi animo*; posléze, když je dělán *donandi animo*, z pouhé velkodušnosti, je to *dar, dono datio.*

Dare ad remanentiam. Rozdat jako odměnu, nebo navěky.

Darraign. Vyrovnat soudní účet; vznést námitky proti obžalobě; urovnat spor.

Darrein. Pr. Fr. Poslední.

Darrein continuance. Poslední pokračování.

Darrein presentment. Ve starém anglickém právu poslední zasedání soudu. Viz *Assize (Assise of darrein presentment).*

Darrein seisin. Poslední držba. Spor v *common law*, které v některých případech ukládá nájemci vydání sporného předmětu oprávněnému majiteli.

Dartmouth College Case. Dartmouth College v. Woodward, 17 U.S. 518, 4 Wheat. 518, 4 L. Ed. 629. Nejvyšší soud byl toho názoru, že zakládací listina koleje byla smlouvou v mezích ústavního opatření proti zákonodárným sborům jednotlivých států, které zakazuje zhoršení závaznosti smlouvy. Art. I, Sec. 10, U.S. Const. (Článek 1, Oddíl 10 Ústavy USA). Ačkoliv Dartmouthská kolej představovala charitativní a výchovnou instituci, Nejvyšší soud ihned rozšířil principy oznámené ve svém formálním stanovisku ke společným stanovám, vydaným pro účely podniků. Následně chránilo toto rozhodnutí průmyslové a finanční korporace před přílišnou státní regulací.

Dash. Pomlčka. (Dlouhá čárka nebo krátká čárka je často používána, aby označila, že z řady jsou vypuštěny mezi- lehle termíny, které mají být doplněny při čtení; je často ekvivalentní s * * * včetně; tak např. Ev. sv. Marka kapitola IV 3–20 (tj. verše od 3. do 20. včetně); léta 1880–1888 (tj. od 1880 do 1888 včetně).

Data. Organizovaná informace obecně používaná jako báze pro prohlášení nebo rozhodnutí. Obecně, organizovaná informace sbíraná pro specifický účel.

Ve staré praxi a v notářském provádění majetkových převodů datum smluvního převodu; čas, kdy to bylo dáno; to je, kdy to bylo vyřízeno. Základy, na nichž lze pokračovat; fakta, z kterých se činí závěry.

Date. Datum. Určení nebo zmínka v psaném dokumentu (listině) o času (den, měsíc, rok), kdy byl vytvořen (vyřízen). Také takto určený čas. Ve svém obecném a přijatém zákonném významu se jednoduše vztahuje na den,

měsíc a rok. Anderson v. State Personel Bd., 103 C.A.3d 242, 162 Cal. Rptr. 865, 868.

Slovo je odvozeno z latinského slova „datum“ znamenajícího „dáno“ a je definováno jako čas daný nebo specifikovaný — nějakým způsobem zjištěný a určený. Čas, ve kterém byl nějaký nástroj vyroben, uznán, dodán nebo zaznamenán; klauzule nebo memorandum, která tuto skutečnost určuje; čas, od kterého je jeho působení počítáno.

Ta část listiny nebo psaní, která vyjadřuje den měsíce a roku, ve kterém byla vytvořena nebo dána.

Prvotní význam *date* není čas jako abstraktní pojem, ani čas pojmáný absolutně, ale čas daný nebo určený; čas svým způsobem zjištěný a pevný. Když mluvíme o datu nějaké listiny, datu přijetí nějakého závazku nebo o datu nějaké pojistky, nemíníme tím čas, kdy to bylo ve skutečnosti vyhotoveno, ale čas jejich realizace, jak byl udán nebo stanoven v listině samé. Datum nějaké položky nebo zaúčtování v účetní knize není nezbytně čas, kdy byl účtován předmět dodán ve skutečnosti, ale spíše čas udaný nebo zapsaný v účtě ve spojení s takovým zaúčtováním. A tak výraz „datum poslední vykonané práce nebo dodaných materiálů“ v mechanistickém retenčním právu může být pojímán při absenci čehokoli v dokumentu, co by naznačovalo odlišný úmysl, že znamená čas, kdy taková práce byla udělána, nebo materiál dodán, jak je specifikováno v žalobcově písemném nároku.

Přesný význam data však závisí na kontextu, poněvadž existují četné případy, kdy to znamená skutečný čas, odlišný od času smluveného, či obvyklého.

Viz též Antedate; Backdating; Post—date.

Date certaine. Pevné datum. Ve francouzském právu je smlouva prohlášena za *date certaine* (fixed date pevně stanovené datum), když byla podrobena formalitě registrace. Poté, kdy této formalitě bylo vyhověno, nemožnou smluvní strany vzájemným souhlasem toto datum změnit.

Date of bankruptcy. Datum úpadku. V právu o bankrotu čas, ke kterému soud vyhlásí osobu za neschopnou platit. Obvykle se shoduje s datem zaregistrování v případě dobrovolného ohlášení úpadku. Viz Bankruptcy Code (Zákon o úpadku) § 301. Viz také Date of cleavage.

Date of cleavage. Datum rozpadu. Datum zaregistrování dobrovolného ohlášení úpadku a od té chvíle datum přerušení schopnosti vyrovnávat dluhy v konkursu. Pouze ty dluhy, s některými výjimkami, které v tomto čase existují mohou být vyrovnávány v konkursu.

Date of injury. Datum poškození; znamená počáteční datum poškození a je považováno za shodné s datem, kdy se přihodila nebo udála nehoda, která takové poškození způsobila. Indemnity Ins. Co. of North America v. Williams, 129 Tex. 51, 99 S.W. 2d 905, 907.

Date of issue. Datum vydání. Vztahuje-li se na řadové směnky, obligace atd., znamená obvykle jakékoli datum stanovené jako počátek lhůty, ve které jsou v oběhu bez odkazu na přesný čas, kdy výhodnost nebo stav trhu může dovolit jejich prodej nebo postup; datum, které je vyznačeno na obligacích nebo akciích, a ne datum, ve kterém byly skutečně vydány ve smyslu podepsání a postoupení a dání do oběhu. Whetstone v. City of Stuttgart, 193 Ark. 88, 97 S.W.2d 641, 643.

Tento termín byl v životní pojistce pojmán tak, že neznamená datum skutečné realizace nebo datum doručení pojistky, ale datum uvedené v pojistce samé.

Potts v. Metropolitan Life Ins. Co., 133 Pa. Super 397, 2 A.2d 870, 872.

Date of maturity. Datum splatnosti. Den, ve kterém je dluh splatný, jako v případě dluhopisu nebo jiného důkazu zadluženosti.

Date of record. Datum zápisu. Datum, ve kterém musel akcionář vlastnit akciový podíl, aby měl nárok na dividendu. Viz také Ex dividend.

Datio. Darování. V civilním právu dar nebo akt darování. *Datio in solutum*; darování zaplacením; druh souhlasu a zadostiučinění. V moderním právu nazývané „dation“, „dar“.

Dation. V civilním právu dar; dání něčeho. Není to přesně synonymní s „donation“, (darováním), poněvadž tento druhý výraz v sobě zahrnuje šlechtnost nebo velkodušnost, projevenou dáním daru, zatímco dation může znamenat dání něčeho, k čemu je příjemce již oprávněn.

Dation en paiement. Dání jako platba. Ve francouzském právu dání něčeho, učiněné dlužníkem, a přijetí něčeho věřitelem jako placení dluhu, místo peněžního obnosu. Je to něco jako dohoda a zadostiučinění v common law.

Dative. Slovo odvozené z římského práva, znamenající „stanovené veřejnou autoritou“. Tak ve Skotsku je executor—dativě vykonavatel ustanovený soudem; slovo odpovídající či ekvivalentní anglickému *administrator* nebo „administrator with the will annexed“ „správce s připojeným svolením“. Ve starém anglickém právu v moci osoby; že něco může být dáno a s něčím může být volně nakládáno podle vůle a potěšení.

Da tua dum tua sunt, post mortem tunc tua non sunt. Daruj věci, které jsou tvoje, pokud jsou tvoje; po smrti tvoje nejsou.

Datum. Základní princip; daná věc; datum.

Datur digniori. Je to dáno zasluhujícím.

Daughter. Ženský potomek — dcera.

Daughter-in-law. Žena syna — snacha.

Davis—Bacon Act. Federální zákon, který pojednává o tarifech pro dělníky a řemeslníky na veřejných stavbách a veřejných pracích. 40 U.S.C.A. § 276a.

Day. Den.

1. Časové období dvaceti čtyř hodin a zahrnující sluneční den a noc.

2. Časové období, během kterého se země jedenkrát otočí okolo své osy. Long v. City of Wichita Falls, 142 Tex. 202, 176 S.W.2d 936, 938, 939.

3. Čas, který uplyne mezi dvěma následujícími půlnocemi. Long v. City of Wichita Falls, 142 Tex. 202, 176 S.W.2d 936, 938, 939.

4. Celé nebo jakákoliv část období 24 hodin od půlnoci do půlnoci. Talbott v. Caudill, 248 Ky. 146, 58 S.W.2d 385.

5. Ten díl času, během kterého je slunce nad horizontem, a kromě toho ta část rána a večera, během které je dostatek světla k tomu, aby mohly být dobře rozeznány rysy člověka. U.S. v. Martin, D. C. Mass., 33 F.2d 639, 640. *Porovnej s* Nighttime.

6. Umělé časové období, vypočítané od jednoho časového bodu k druhému 24 hodin později, bez jakéhokoliv vztahu k převaze světla nebo tmy.

7. Časové období v mezích přirozeného dne, určené nezávisle buď zákonem nebo obecným zvykem pro vy-

řizování jednotlivých obchodů nebo pro výkon práce; jako v bankovníctví, v zákonech upravujících pracovní dobu, ve smlouvách pro mnohou „denní práci“ a podobnou slovo „den“ může znamenat šest, osm, deset, nebo jakýkoliv počet hodin.

8. V praxi a pro vystupování před soudem konkrétní čas stanovený nebo daný pro dostavení se k soudu, obnovení procesu, atd.

Artificial day. Umělý den. Vykonstruovaný den. Čas mezi východem a západem slunce, tj. den nebo denní čas rozeznatelný od noci.

Astronomical day. Astronomický den. Časové období 24 hodin, začínající a končící v poledne.

Banking day. Bankovní den. Viz Banking day.

Calendar days. Kalendářní dny. Viz Calendar.

Civil day. Občanský den. Sluneční den, měřený denní otáčkou země a označující časový interval, který uplyne mezi po sobě jdoucími přechody slunce přes týž hodinový okruh, takže „občanský den“ začíná a končí o půlnoci.

Clear days. Jasně dny. Viz Clear.

Common days. Obyčejné dny. Ve staré anglické praxi běžný den u soudu.

Daytime. Denní doba. Viz Daytime.

Judicial day. Soudní den. Normální den pro projednání věci na soudu. Den, ve kterém může soud právoplatně zasedat, s výjimkou nedělí, svátků a jiných dní vyloučených statutem nebo soudním řádem. Fed. R. Civil. P. 77. (Federální pravidla pro civilní řízení).

Law day. Den práva. V současné době je 1. květen každého roku označen jako „Den práva“ a je oslavován ve školách, na veřejných shromážděních a soudech na počest a k účtě našeho právního systému.

Den předepsaný v dluhopise, hypotéce nebo anulovatelné listině pro zaplacení takto zajištěného dluhu; datum splatnosti.

Natural day. Přirozený den. Skutečný den. Vlastní doba dvaceti čtyř hodin od půlnoci do půlnoci. Ačkoliv je někdy chápán jako denní doba nebo doba mezi východem a západem slunce.

Solar day. Sluneční den. Termín někdy používaný jako znamenající tu část dne, kdy je slunce nad horizontem, ale vlastně je to čas mezi dvěma úplnými (zdánlivými) oběhy slunce nebo mezi dvěma po sobě jdoucími postaveními slunce nad kterýmkoli daným zemským poledníkem a z toho důvodu podle obvyklého výpočtu od poledne do poledne na kterémkoli daném místě.

Day—book. Deník, účetní kniha obchodníka; kniha, ve které jsou zapsány všechny případy toho kterého dne. Obvykle je to kniha prvotních zápisů.

Day certain. Určený den. Pevně stanovený nebo smluvený den; specifikovaný jednotlivý den; termínovaný den.

Day in court. Den na soudu. Právo a příležitost poskytnutá osobě, vést spor o své nároky, usilovat o pomoc nebo obhajovat svá práva u kompetentního soudního tribunálu. Čas stanovený člověku, jehož práva jsou soudně brána v pochybnost nebo pravděpodobně postižena soudním jednáním, kdy se má dostavit k soudu a být vyslechnut ve svém vlastním zájmu. Tato obecně používaná věta ani tak neznamená čas stanovený pro projednávání, jako příležitost uvést nároky či práva osoby v normálním soudním slyšení před kompetentním tribunálem.

Sporná strana má svůj „den na soudu“, jestliže byla náležitě obeslána, aby se k soudu dostavila a byla jí poskytnuta příležitost vystoupit a být slyšena. Cohen v. City of Houston, Tex. Civ. App., 185 S.W.2d 450, 452; Ve věci „Hampton's Estate“, 55 Cal. App.2d 543, 131 P.2d 565, 573.

Daylight. Denní světlo. Viz Daytime.

Daylight saving time. Čas šetřící denní světlo. Letní čas. Čas každý rok od jara do podzimu, kdy jsou hodiny posunuty o hodinu dopředu, aby daly lidem více světla na konci pracovního dne. Čas šetřící denní světlo je o hodinu pozdější než je standardní čas v místě.

Day loan. Viz Loan.

Day of atonement. Den Smíření. Viz Yom Kippur.

Day order. Příkaz na den. Příkaz koupit nebo prodat cenný papír nebo komoditu v konkrétním dnu; když se takový prodej neuskuteční, příkaz ztratí platnost.

Day—rule, or day—writ. V anglickém právu povolení udělované vězni, vyjít z vězení za účelem vyřizování svých záležitostí, jako vyposlechnout si případ, který se ho týkal při soudních jednáních, atd. Zrušeno ustanovením 5 & 6 Vict., c. 22, § 12 (1842).

Days in bank. (Pr. Lat. *dies in banco*.) Den soudního jednání. Ve starém anglickém právu pevně stanovený den a doba pro dostavení se stran, oznámení o konání procesu, atd., termín původně výhradně používaný Hlavním soudem civilním ve Westminsteru, nebo „lavičí“, jak byl za starodávna nazýván. 3 Bl. Comm. 277.

V common law byly obžalovanému povoleny plné tři dny, ve kterých se měl dostavit k soudu, nepočítaje v to den dostavení se nebo den konání procesu, uvedený v soudním příkaze; 3 Bl. Comm. 278. Při jeho objevení se u soudu mu byl obvykle poskytnut čas na obhajobu; to bylo nazýváno „dání mu dne“, nebo jak to bylo běžněji vyjadřováno „odročení“. 3 Bl. Comm. 316. Když soudní pře byla skončena zpětvzetím žaloby nebo soudním nálezem ve prospěch obžalovaného, byl zproštěn od další přítomnosti a bylo mu řečeno, že z toho vyšel úspěšně *sine die*, bez určitého termínu. Viz Continuance.

Daysman. Arbitr nebo zvolený soudce.

Days of grace. Dny odkladu. Počet dní povolených jako laskavost nebo odklad osobě, která má vykonat nějaký čin nebo provést nějakou platbu (např. zaplacení pojistné premie), po čase původně vymezeném pro daný účel. V životních pojistkách mnoho států povoluje měsíc nebo jedenatřicet dní.

Ve starodávné praxi anglických soudů tři dny povolené soudně předvolaným osobám, po dni uvedeném v soudním předvolání, aby se dostavily k soudu. — Poslední den nazývaný „*quarto die post*“ „čtvrtý den potom“. 3 Bl. Comm. 278.

V obchodním právu určitý počet dní (obvykle tři), povolených vystaviteli nebo příjemci účtu, směnky nebo dluhopisu, ve kterých musí uskutečnit platbu po uplynutí data uvedeného v samotném dokumentu. Původně byly tyto dny poskytovány jako věc *milosti (grace)* nebo přízně, ale jejich povolování se stalo ustáleným obchodním zvykem a bylo sankcionováno soudy (a v některých případech předepsáno zákonem), takže jsou nyní nárokové podle práva. Bell v. Bank, 115 U.S. 373, 6 S. Ct. 105 29 L. Ed. 409; Renner v. Bank, 9 Wheat 581, 6 L. Ed. 166.

Viz také Grace period. Doba milosti.

Daytime. Denní čas. Čas, během kterého je denní světlo, na rozdíl od noci nebo nočního času. Část z plného dvacetičtyřhodinového dne, ve kterém je viditelná tvář člověka při přírodním světle, a proto ta část dne, která je odlišitelná od nočního času při zločinu loupeže; noční čas je doba mezi jednou hodinou po západu slunce a jednou hodinou před východem slunce. Model Penal Code, § 221.0(2) (Vzorový trestní zákoník). Slovo „daytime“, „denní čas“, užívané u trestného činu vloupání do obydlí v denním čase, znamená ten čas dne, který je dostatečné denní světlo, aby bylo možné rozeznat rysy druhého člověka při přirozeném slunečním světle. State v. Briggs, 161 Comm. 283, 287 A.2d 369, 373.

Období mezi východem a západem slunce. Calif. Penal Code § 7.

Podle Fed. R. Crim. Proc. 41(h), (Federální pravidla pro trestní řízení), vztahujících se k vyšetřování a vazbě, znamená „denní čas“ hodiny od 6.00 ráno do 22.00 hodin večer.

Viz také Noční čas.

Daywere. Ve starém anglickém právu termín aplikovaný k půdě a znamenající tolik obdělávatelné země, jaká může být zorána jednodenní prací.

Daywork drilling contract. Pracovní smlouva na provádění výcviku. Smlouva o provádění výcviku, podle které je kontrahent, který výcvik provádí, placen na základě množství času vynaloženého na výcvikové operace. V podstatě držitel pronajaté věci si najme výcvikovou soupravu a její personál, aby pracoval pod jeho vedením. Smluvní straně (držiteli pronajaté věci) je dána široká volnost pro udělování instrukcí kontrahentovi, který provádí výcvik, jak provádět výcvikové operace. Soudy uvalují na smluvní stranu velkou odpovědnost, jako důsledek její široké volnosti.

D.B. Zkratka pro Doomsday Book. (Pozemková kniha Anglie z roku 1086, nazývaná „Kniha posledního soudu“.)

D.B.A. Zkratka pro „doing business as“ — „činný jako“ (např. činný jako soudce).

D.B.E. Zkratka pro *de bene esse* (viz tam).

D.B.N. Zkratka pro *de bonis non*; popis určitého způsobu správy.

D.C. Zkratka buď pro „Distric Court“, okresní soud, nebo pro „District of Columbia“. Kolumbijský distrikt.

DDB. Double — declining — balance depreciation. (Jedna ze tří metod používaných pro odpis základních prostředků, *pozn. překl.*) Viz Depreciation.

De. Latinská předložka znamenající od; u; z; kromě; mimo; ovlivňující; týkající se; pokud se týče.

Deacon. Diakon, jáhen. Duchovní nebo služebník v církvi, jehož úlohou je asistovat knězi při bohoslužbě a podávání svátosti. Je to nejnižší stupeň ze svatých svěcení v anglikánské církvi.

De acquirendo rerum dominio. O nabytí vlastnictví věci.

Dead. Viz Death. Smrt.

Dead asset. Mrtvý majetek. Bezecný majetek, který nemá realizovatelnou hodnotu; *např.* nedobytný dlužnický účet.

Deadbeat. Slangový termín pro někoho, kdo nedokáže platit své dluhy.

Dead body. Mrtvola. Tělo lidské bytosti zbavené života.

Dead—born. Mrtvě narozený. Mrtvě narozené dítě je nutno pokládat za nikdy nepočaté nebo nenarozené; jinými slovy, předpokládá se, že nikdy nemělo život. Common law má pravidlo, že *mortuus exitus non est exitus* (mrtvý porod není porod). Je to také doktrína civilního práva.

Dead freight. Mrtvý náklad. Obnos placený nájemcem lodi za tu část lodní kapacity, kterou neobsadil, ačkoliv na ni uzavřel smlouvu.

Dead letter. Mrtvé písmo. Termín někdy aplikovaný na zákon, který se stal nepotřebným dlouhým nepoužíváním, a také na dopis, který je nedoručitelný poštovní službou kvůli nedostatečné adrese nebo poštovnímu a neuvedení zpáteční adresy.

Deadlocked. Uvázlý na mrtvém bodě. Neschopný se dohodnout.

Corporation. Společnost. Mrtvý bod v pevně ovládané společnosti vznikne, když kontrolní struktura dovoluje jedné nebo více frakcím akcionářů blokovat společnou činnost, jestliže nesouhlasí s některými aspekty společné politiky. Mrtvý bod často vzniká ve vztahu k volbě ředitelů, *např.* rovným rozdělením akcií mezi dvě frakce, ale může také vzniknout na úrovni samotné rady ředitelů. Termín používaný v zákoně, zmocňujícím soud rozpustit společnost, když ředitelé uvázli na mrtvém bodě, znamená společnost, která kvůli rozhodnutí nebo nerozhodnutí akcionářů nemůže vykonávat své společné funkce. Kollbaum v. K and K Chevrolet, Inc., 196 Neb. 555, 244 N.W.2d 173, 177. Viz Rev. Model Bus. Corp. Act 14.30(2) (nedobrovolné rozpuštění na žádost akcionářů).

Jury. Porota. Porota, která se nemůže dohodnout na rozsudku; někdy nazývaná „hung jury“, „porota neschopná rozhodnutí“. Vyšetřující soud nemusí opakovaně dávat instrukce k překonání mrtvého bodu porotě, která na mrtvém bodě uvázla, což je taková, o které soudce vedoucí přelíčení usoudil, že na mrtvém bodě opravdu je, když bral náležitě do úvahy takové věci, jako je povaha a složitost sporných otázek přelíčení, trvání přelíčení, délka rokování poroty a zprávy poroty soudu o stavu rokování. Epperson v. U.S., D. C. App., 495 A.2d 1170, 1172. Viz také Dynamite instruction.

Deadly force. Smrtící síla. Stupeň síly, který může vyústit ve smrt osoby, proti které byla síla použita. Síla, pravděpodobná nebo zamýšlená, aby způsobila smrt nebo velkou tělesnou újmu; může být přiměřená nebo nepřiměřená, podle okolností.

Deadly weapon. Smrtící zbraň. Jakákoli střelná nebo jiná zbraň, zařízení, nástroj, materiál nebo surovina, buď živá nebo neživá, o které je známo, že způsobem, jakým je použita nebo zamýšlena k použití, je schopna přivodit smrt nebo těžké tělesné zranění. Model Penal Code, § 210.0. Viz také 18 U.S.C.A. § 921. (Vzorový trestní zákoník). Takové zbraně nebo nástroje, jaké jsou vyráběny a určeny pro útočné nebo obranné účely, nebo pro zničení života, či způsobení zranění. Taková zbraň, která způsobem použití je zamýšlena k tomu, aby pravděpodobně způsobila buď smrt nebo vážné tělesné zranění. Austin v. State, Fla. App., 336 So.2d 480, 481.

Viz také Dangerous weapon; Malicious assault with deadly weapon.

Deadly weapon per se. Smrtící zbraň sama o sobě. Zbraň, která sama o sobě je smrtící nebo taková, jejíž použití obvykle způsobí smrt; *např.* revolver. Baylor v. State, 151 Tex. Cr. R. 365, 208 S.W.2d 558, 561.

Dead mans part. Podíl po mrtvém člověku. V anglickém právu podíl na movitém majetku zemřelé osoby, který podle zvyku v Londýně a Yorku je poskytnut správci pozůstalosti (vykonavatelí závěti); kde zesnulý zanechává vdovu a děti, je to jedna třetina; kde zanechává jenom vdovu nebo jenom děti, jedna polovina; a kde neopouští nikoho, všechen movitý majetek. Tento podíl mohl administrátor použít pro svou vlastní potřebu, až zákon 1 Jac. II, c. 17, stanovil, že tento podíl má být předmětem zákona o distribucích 2 Bl. Comm. 518.

Dead mans statute. Statut zemřelého člověka. Průkazná diskvalifikace, která činí neplatnými ústní sliby a prohlášení zesnulé osoby, jestliže jsou předkládány na podporu nároků těmi, kdož vznášejí nároky proti závěti zesnulé osoby. Poslední známka diskvalifikace svědectví z důvodu podílu, která existovala v common law, ačkoliv mnohé státy připouštějí takové svědectví za určitých zákonných podmínek. Standardní typ statutu zemřelého člověka by byl použitelný na základě Fed. R. Evid. 601 (Federální pravidla pro dokazování), jestliže se svědecký důkaz týká nároků nebo obhajob nebo jejich prvků, které byly určeny státním zákonem.

De admeasurement. Podle výměru. Tak *de admeasurement dotis* byl writ, k vyměření vdovského podílu a *de admeasurement pasturae* byl writ týkající se výměru pastviny.

Dead—pledge. Hypotéka, *mortuum vadium* (mrtvá peněžní zástava).

Dead rent. Mrtvý důchod. V anglickém právu poplatek, placený za pronájem dolování jako doplněk k licenčnímu poplatku; nazývaný tak proto, poněvadž musí být zaplacen, ačkoliv důl nemusí pracovat.

Dead stock. Mrtvý sklad. Zboží v zásobě, pro které není trh.

Dead storage. Mrtvé skladování. Skladování, zejména automobilů ve veřejných garážích, kde automobily, které nejsou v provozu, zůstávají určitou dobu bez přerušování, někdy na sezónu.

Dead time. Mrtvý čas. Čas, který neslouží žádnému účelu, *např.* čas, za který nějaké osobě není placena mzda, nebo čas, kdy zaměstnanec nepracuje bez vlastního zavinění (*např.* kvůli poruše stroje) nebo čas, který není vězni uznán při výkonu trestu.

Dead use. Budoucí užitek.

De advisamento consilii nostri. Pr. Lat. S doporučením nebo na doporučení naší rady (shromáždění). Fráze používaná ve starých předvoláních k parlamentu.

De aequitate. Podle práva ekvity; *de jure stricto, nihil possum vindicare, de aequite tamen, nullo modo hoc obtinet.* Přísně podle zákona nemožou uplatňovat nárok na nic, ale z hlediska ekvity to žádným způsobem neobstojí.

De aestimato. Podle ocenění. V římském právu jedna z nepojmenovaných smluv, ve skutečnosti prodej země nebo zboží za pevně stanovenou cenu (*aestimato*), garantovanou třetí stranou, která se zavázala nalézt kupujícího.

De aetate probanda. O dokázání věku. Soudní příkaz, který formálně ukládá povolat porotu za tím účelem, aby určila věk dědice nájemce *in capite*, který uplatňuje nárok na jeho pozůstalost z titulu plnoletosti.

Deafforest. Viz Disafforest. Odlesnění.

Deaf person. Hluchá osoba. Osoba, jejíž sluch je úplně porušen nebo tak vážně porušen, že jí zamezuje rozumět ústní komunikaci, když se mluví normálním hlasem. Viz Code of Ga. Ann. § 30—1—1.

Deal. *n.* Oboustranně výhodné ujednání. Dohoda dosažená žádoucí výsledkem spojením zainteresovaných stran; hlavním předmětem je obvykle nákup, prodej nebo výměna majetku za zisk. Také smlouva o nákupu a prodeji; dohoda nakoupit za výhodnou cenu. Viz Bargain.

Deal. *v.* Obchodovat, provozovat obchod, vyjednávat nebo vést obchod. Také jednat mezi dvěma osobami, zasahovat nebo muset spolupracovat.

Co se týká jednání v termínových obchodech, viz Futures contract.

Dealer. V běžném smyslu někdo, kdo nakupuje, aby prodal; ne někdo, kdo nakupuje, aby si to ponechal, nebo vyrábí, aby prodal. Někdo, kdo nakupuje zboží nebo majetek pro opětovný prodej konečným zákazníkům; maloobchodník. Viz také Retailer.

Termín dealer znamená jakoukoli osobu, zabývající se nákupem a prodejem cenných papírů na vlastní účet prostřednictvím makléře nebo jiným způsobem, ale nezahrnuje banku nebo jinou osobu, pokud nakupuje nebo prodává cenné papíry na svůj vlastní účet, buď osobně nebo v nějaké jí svěřené kapacitě, ale ne jako součást svého pravidelného podnikání. Securities Exchange Act of 1934, § 3.

Dealers' talk. Žvást dealera. Chvástává reklama zboží, která má vyvolat jeho prodej. Zákonem nepovažovaná za podvodnou, ledaže by byla provázena úskokem k oklamání nakupujícího a uspání jeho ostražitosti nebo zatážením vnitřních, nesnadno objevitelných vad. Viz Puffing.

Dealings. Obchodní jednání. Vyjednávání v průběhu obchodu nebo podnikání.

De allocatione facienda. Breve. Královský list. Příkaz udělit svolení. Starodávný rozkaz, adresovaný lordu strážci pokladu a baronům členům pokladního soudu, aby nechali určitým úředníkům (jako výběřčím celních poplatků) na jejich účtech určité jimi provedené platby.

De alto et basso. Shora i zdola. Fráze používaná za starodávna, aby ukázala absolutní podrobení se všech sporů arbitráži.

De ambitu. Lat. Týkající se korupce. Výraz popisující podstatu několika římských zákonů; jako *Lex Aufidia*, *Lex Pompeia*, *Lex Tullia* a jiných. Viz Ambitus.

De ampliori gratia. Z nadměrné nebo výjimečné milosti.

Dean. Děkan. Administrativní nebo akademická hlava školy, koleje nebo univerzity. Ve velkých školách mohou být rozličné druhy děkanů (*např.* děkan pro záležitosti studentů, akademický děkan) a také děkani specifických škol (fakult) v rámci univerzity. Administrátor pověřený poradenstvím a ukázkováním studentů v koleji nebo na střední škole.

V Anglii církevní hodnostář, který je představeným kapituly dómu a je hned následující v řadě po biskupovi. Takto nazývaný byl původně určen k vrchnímu dozoru nad *deseti* kanovníky nebo prebendáři. 1 Bl. Comm. 382.

De anno bissextili. O přestupném roku. Název zákona, vydaného ve dvacátém prvním roce panování Jindřicha III., který však ve skutečnosti není ničím více než druhem královského nařízení nebo směrnice soudům, dávající jim pokyny, jak má být počítán mimořádný den v přestupném roce v případech, kdy osoby se měly určený den dostavit v odstupu jednoho roku, jako při omluvě *de malo lecti* a podobných. Směrnice nařizovala, že tento den navíc má být spolu s dnem předcházejícím uznán pouze za jeden, a ovšem v mezích předcházejícího roku.

De annua pensione. O ročním důchodu. *Breve. Královský list.* Nařízení o ročním důchodu. Starodávne nařízení, kterým král, jemuž některé opatství nebo převorství dlužilo jeho roční důchod, požadoval totéž od opata nebo převora pro osobu jmenovanou v nařízení.

De annuo reditu. O roční rentě. Nařízení uhradit anuitu bez ohledu na to, proč prošla, ve zboží nebo v penězích.

Dean of the Arches. V Anglii předsedající soudce v Court of Arches (soudu pro privilegované). *Viz tam.*

De apostata capiendo. O zmocnění se odpadlíka. *Breve. Královský list.* Nařízení vstoupit odpadlíka. Rozkaz zaměřený proti tomu, kdo vstoupil a hlásil se k nějakému náboženskému řádu, opustil ho a potuloval se křížem krážem zemí proti pravidlům svého řádu, nařizující soudci ve hrabství (šerifovi) zadržet ho a zase ho vydat jeho opatovi nebo převorovi.

De arbitracione facta. Writ dříve používaný, když byla vznesena obžaloba pro věc, která byla vyřízena smírným řízením.

De arestatione bonis ne dissipentur. Starý writ, který ukládá zabavit zboží, které je v rukou strany během nerozhodnutého stavu žaloby, aby bylo zabráněno jeho zničení.

De arrestando ipsum qui pecuniam recepit. Writ, který ukládá uvěznit toho, kdo přijal královské peníze, aby sloužil ve válce a ukryl se, aby tomu unikl.

De asportatis religiosorum. Týká se odvezeného majetku církevních osob. Název zákona Eduarda I., vydaného ke kontrole zneužití církevních majetků, z nichž jedním bylo zpusťování způsobené jejich odčerpáním do cizích zemí.

De assisa proroganda. (Lat. O odročení zasedání soudu.) Writ odložit zasedání soudu, vydávaný soudcům, když jedna ze stran je vázána službou králi.

Death. Smrt. Zastavení života. Trvalé zastavení všech životních funkcí a známek. Četné státy uzákonily statutární definice smrti, které obsahují kritéria vztahující se k mozku. Mnohé státy převzaly například, někdy s obměnami, definici Zákona o jednotném určování smrti: „Jedinec, který utrpěl buď (1) nezvratitelné zastavení oběhové a dýchací funkce, nebo (2) nezvratitelné zastavení všech funkcí celého mozku včetně mozkové tkáně, je mrtvý. Určení smrti musí být prováděno v souladu s přijatými lékařskými normami.“ *Viz např.* Calif. Health and Safety Code, § 7180. *Viz také* Swafford v. State, Ind., 421 N.E.2d 596, 602.

Viz také Contemplation of death; Presumption of death; Simultaneous Death Act; Wrongful death action.

Brain death. Klinická smrt. *Viz Brain death; a Natural Death Acts níže.*

Civil death. Občanská smrt. Ztráta všech občanských práv osoby. *Viz Civil death.*

Death benefits. Odškodné za úmrtí. Obnos vyplacený za životní pojistku pojištěnce. Platba uskutečněná zaměstnavatelem příjemci nebo příjemcům pojistného za zesnulého pojištěnce. Odškodné za úmrtí je také poskytováno podle zákona o sociálním zabezpečení (Social Security Act).

Death by wrongful act. Smrt v důsledku protiprávního činu. Zákonná žaloba vyplývající z činu, ke kterému právo váže odpovědnost, jako v případě podávání zkažené potraviny, jehož výsledkem je smrt; žaloba může být vznesena osobním zástupcem zesnulého.

Death certificate. Úmrtí list. Úřední dokument vydávaný úřadem, který vede rejstřík o úmrtích nebo jiným veřejným funkcionářem, který osvědčuje, že nějaká osoba zemřela. Takové osvědčení většinou uvádí příčinu smrti a obvykle se vyžaduje, aby bylo podepsáno ošetřujícím nebo vyšetřujícím lékařem. Pro přípustnost úmrtí listů dovoluje Fed. Evid. R. 803(9). (Federální pravidla pro dokazování) výjimku – neověřenou informací z druhé ruky.

Death duty. Dědická daň. *Viz Death taxes, níže.*

Death penalty. Trest smrti. Nejvyšší trest, vyžadovaný jako potrestání za vraždu a jiné velmi vážné zločiny. Trest smrti nebyl považován za všech okolností za krutý a neobvyklý trest v mezích zákazů Osmého a Čtrnáctého dodatku k Ústavě Spojených států, Gregg. v. Georgia, 428 U.S. 153, 96 S. Ct. 2909, 49 L. Ed.2d 859; ani 6. Dodatek nevyžaduje pro pro vynesení rozsudku o životě nebo smrti přelíčení před porotou. Spaziano v. Florida, 468 U.S. 447, 104 S. Ct. 3154, 82 L. Ed.2d 340.

Death records. Rejstříky úmrtí. Úřední seznamy o zesnulých, vedené u městského nebo velkoměstského rejstříku zemřelých nebo u jiného veřejného činitele s podobnými funkcemi. *Viz Death certificate, výše.*

Death sentence. Rozsudek smrti. *Viz Death penalty výše.*

Death taxes. Dědické daně. Obecně použitelný termín k označení všech daní, uvalených na majetek nebo převod majetku po smrti vlastníka. Zahrnuje daně z nemovitého majetku, který je součástí dědictví. *Viz Estate tax; Inheritance tax.*

Death warrant. Rozkaz k vykonání popravy. Rozkaz příslušného výkonného orgánu, určující čas a místo pro výkon rozsudku smrti na odsouzenci soudně odsouzeném k podstoupení tohoto trestu.

Fetal death. *Viz Fetal death.*

Instantaneous death. Náhlá smrt. Termín k označení smrti, která následovala po nehodě během velmi krátkého času, takových 15–20 minut; takový pojem je důležitý v žalobách o smrt, ve kterých je uplatňován nárok za bolest a utrpení.

Natural death. Přirozená smrt. Smrt, která nastala nepodporovaným působením přirozených příčin, odlišná nejen od „občanské smrti“, ale také od „nepřirozené“ (např. násilné) smrti.

Natural Death Acts. Zákony o přirozené smrti. Takové zákony (např. Cal. Health and Safety Code § 7185 a násled.) opravňují dospělého udělit svému lékaři písemný pokyn, nařizující mu zdržet se procedur podporujících život v případě pacientova koncového stavu.

V pokynu, který musí být vyhotoven předepsaným způsobem a tvoří součást pacientových lékařských záznamů, prohlášovateli nařizuje, že byl-li kvalifikován dvěma lékaři jako postižený koncovým stavem, bude mu dovoleno, aby zemřel přirozenou smrtí. Zákon snímá z lékařů, kteří jednají v souladu s jeho ustanoveními, veškerou občanskou a trestní odpovědnost. Vychází z toho, že nepsané právo na soukromí je dostatečně široké, aby zahrnovalo pacientovo rozhodnutí odmítnout za určitých okolností lékařské ošetřování. Mater of Quinlan, 70 N.J. 0, 355 A.2d 647, 663. *Viz také* Brain death; Will (*Living will*).

Presumptive death. Předpokládaná smrt. Taková, která se předpokládá z důvodu dlouhé, nepřetržité, neznámé a nevysvětlené nepřítomnosti. Obecné pravidlo stanovené státními zákony je, že předpoklad trvání života přestává uplynutím sedmi let od času, kdy bylo o osobě naposledy známo, že žije. Po uplynutí této doby je presumpce smrti.

Violent death. Násilná smrt. Smrt způsobená nebo urychlená zasahováním lidského činitele; odlišná od „přirozené smrti“.

Death action. Smrtící zásah. *Viz Wrongful death action.*

Death Knell Doctrine. Doktrína „Zvonění umíráčku“. Doktrína, která dovoluje okamžité odvolání proti předběžnému opatření, kde ztráta času od odvolání až do konečného rozsudku způsobí nenapravitelnou ztrátu závažných práv a kde nařízení má praktický účinek trvale vylučující podporu nároku. Moshe Myerowitz, D.C., P.A. v. Howard, Me., 507 A.2d 578, 580.

Death on High Seas Act. Zákon o smrti na volném moři. Federální zákon, který zajišťuje peněžní odškodnění za smrt „způsobenou nezákonným činem, nedbalostí nebo opominutím, které se udály na širém moři za mořskou milí od pobřeží kteréhokoli státu (území nebo državy)“. 41 U.S.C.A. § 761 a násled. Mobil Oil Corp. v. Higginbotham, 98 S. Ct. 2010, 56 L. Ed.2d 581.

Deathsman. Kat. Popravčí; kat při popravách oběšením; osoba, která vykonává trest smrti.

Deaths part. Podíl po mrtvém. *Viz Dead mans part.*

Death trap. Smrtící past. Stavba nebo situace, znamenající bezprostřední riziko smrti nebo místo zdánlivě bezpečné, ale ve skutečnosti životu velmi nebezpečné. Benson v. Missouri, K. & T. R. Co., Tex. Civ. App., 200 S.W.2d 233, 240.

De attornato recipiendo. Nařízení vydané soudcům některého soudu, požadující na nich, aby přijali a připustili právního zástupce pro stranu.

De audiendo et terminando. Pro slyšení a rozhodování; slyšet a rozhodovat. Název nařízení nebo spíše pověření udělené určitým soudcům vyšetřovat a rozhodovat případy odporného poklesku, přímého a násilného porušení práva, výtržnosti narušující veřejný pořádek, atd. *Viz Oyer and terminer.*

De averiis captis in withernamium. Writ k zabavení dobytka z titulu odvetného opatření. Writ, který ukládá šerifovi, aby vydal vyhlášku, že zboží nebo dobytek atd. bylo zabaveno, atd; Writ, kterým mu bylo nařízeno vzít dobytek obžalovaného in withernam (jako odvetné opatření) a zadržovat ho, dokud nebude vydán druhý dobytek. *Viz Withernam.*

De averiis replegiandis. Writ vydat zabavená zvířata. 3 Bl. Comm. 149.

De banco. Z lavice. Termín dříve v Anglii aplikovaný na soudce královského soudu pro spory podle common law nebo „lavice“, jak to bylo původně vyjadřováno.

Debarment. Vyloučení. Zakázat, vyloučit nebo znemožnit něco mít nebo dělat. Vyloučení z uzavírání vládních kontraktů a subkontraktů. *Viz také* Disbarment.

Debasement. Znehodnocení. Snížení váhy zlata a stříbra v mincích standardní hodnoty nebo zvýšení množství slitin v takových mincích. To má za účinek snížení vnitřní, skutečné hodnoty.

Debauch. Zkažení. Zkaziti způsoby chování někoho; dělat opizdlivost; zkazit nebo zmařit; vylákat; a použito o ženě, svěst nebo kazit obsceností. Původně měl termín omezený význam znamenající odlákat nebo odtáhnout někoho od jeho práce, zaměstnání nebo povinnosti. Jeho aplikace se z původního významu rozšířila tak, že zahrnuje kažení způsobů a zneuctění osoby. V moderním právním smyslu toto slovo nese s sebou úmysl „pohlavního styku“ s přitěžujícími okolnostmi znásilnění, násilného svedení, unesení. *Viz také* Debauchery.

Debauchery. Zhýralost. Všeobecně extrémní holdování smyslovým rozkoším; v užším smyslu sexuální nemravnost nebo výstřelky nebo nezákonné oddávání se chlipnosti.

De bene esse. Podmíněně; prozatímně; v předjímaní budoucí potřeby. Výraz používaný pro postupy, které jsou přijímány ex parte nebo provizorně a jsou uznávány jako „dobře udělané“ pro přítomnost, ale které mohou být předmětem budoucích námitek nebo protestu a mohou pak stát nebo padnout podle své skutečné hodnoty a správnosti.

Examination de bene esse. Předběžný výslech svědka. Výslech svědka, jehož svědectví je důležité a mohlo by být jinak ztraceno, zatajeno soudem a při přelíčení, s podmínkou, že takto podaná výpověď smí být použita při přelíčení v případě, že svědek je neschopen v té době se účastnit nebo nemůže být předvolán. *Viz např.* Fed. R. Civil P. 26, 27. (Federální pravidla pro civilní řízení.)

Debenture. Dlužní úpis. Nástroj pro dlouhodobě nezajištěný dluh, vydaný na základě smlouvy. Vlastní směnka nebo dluhopis, krytý všeobecným úvěrem a dosavadním vývojem výnosů společnosti a obvykle nezajištěný hypotékou nebo retenčním právem na nějaký specifický majetek; *např.* nekrytý dluhopis. Držitelé dluhopisů společnosti jsou věřitelé společnosti, mající právo na platbu před akcionáři při rozpuštění. *Viz také* Bond; Indenture. *Porovnej* Secured bond.

Certifikát vydaný zákazníkem dovozci pro odečtení nebo vrácení cla na dovezené a pak takovým dovozcem vyvezené zboží.

Convertible debenture. Převoditelný dlužní úpis. Dlužní úpis, který může být směněn nebo zaměněn za jinou záruku (*např.* akcii), obvykle podle volby držitele.

Convertible subordinated debenture. Převoditelný podřízený dlužní úpis. Dlužní úpis, který je podmíněn nebo je závislý na přednostním zaplacení jiného dluhu, ale který může být převeden na jinou formu záruky.

Sinking fund debenture. Dlužní úpis zajištěný uměřovací fondem. Dluhopis, který je zajištěn pravidelnými platbami do uměřovacího fondu, který obvykle řídí správce fondu za účelem zaplacení takového dluhu.

Subordinate debenture. Podřízený dlužní úpis. Dlužní úpis, který je podmíněn nebo je závislý na přednostním zaplacení jiného dluhu.

Debenture bond. Dlužní závazek. Závazky nezajištěné nějakým určitým majetkem, ale vydávané na základě všeobecné důvěry v podnik nebo vládu.

Debenture indenture. Smlouva o nezajištěných závazcích. Smlouva obsahující závazky nezajištěné hypotékou nebo jiným ručením; pro obchodní společnosti klíčový nástroj v procesu financování dlouhodobých finančních závazků. Jejím smyslem je postavit držitele dluhopisu do téže praktické pozice, v jaké je držitel dluhopisu, zajištěného první hypotékou. *Viz také* Indenture.

Debenture stock. Neumořitelný dluhopis. V Anglii kmenové nebo základní jmění, představující peněžní prostředky, které si nějaká společnost nebo veřejná organizace vypůjčila a zatížila jimi celý svůj majetek nebo jeho část. Vydání cenného papíru obvykle nevyplátněného a převoditelného v jakémkoliv obnose, nepočítaje v to zlomek libry. Dočasnost a pevná hodnota ve výši částky dluhopisů, nevyhovující půjčovatelům, vedla k tomu, že v mnoha případech byly nahrazeny neumořitelným dluhopisem.

Debet esse finis litium. Měl by být konec sporů; soudní při by měl být dán nějaký časový limit.

Debet et detinet. Dluží a zadržuje. Slova používaná za starodávna v rozkaze vydaném kancléřským soudem pod královskou pečeti (a nyní anglicky v prohlášení žalobce), v žalobě o dluh, kde byla použita jednou z původních smluvních stran, která osobně poskytla úvěr, proti druhé straně, která osobně upadla do dluhu, nebo proti jejím dědicům, jestliže byli zavázáni k placení; jako u věřitele proti dlužníkovi, u statkáře proti nájemci, atd. Prohlášení v takových případech uvádí, že obžalovaný „dluží“ (komu), jakož i „zadržuje“ žalobci dluh nebo věc, o kterou jde; z toho důvodu se této žalobě říká „in the *debet et detinet*“. Kde prohlášení jenom říká, že obžalovaný *zdržuje* dluh (jako v žalobách o dluh ve prospěch nebo proti vykonavateli závěti, či v žalobách pro nebo proti zůstaviteli závěti) se této žalobě říká pouze „in the *detinet*“. 3 Bl. Comm. 155.

Debet quis juri subjacere ubi delinquit. Člověk (každý člověk) by měl být podroben právu (místa), kde je porušil.

Debet sine breve. (Lat. Dluží bez podaného prohlášení.) Používáno ve vztahu k uznání rozsudku.

Debet sua cuique domus esse per fugium tutissimum. Dům každého člověka by měl být dokonale bezpečným útočištěm.

De bien et de mal. Pr. Fr. Pro dobro a zlo. Úsloví, kterým se za starodávna strana obžalovaná ze zločinu svěřovala do rukou poroty, naznačujíc tak, že se zcela podřídí jejímu výroku; také název dříve v Anglii používaného zvláštního writu o propuštění z vězení, který byl ovšem vydáván pro každého jednotlivého vězně. Tento writ byl nahrazen hlavní propouštěcí komisí.

De biens le mort. Pr. Fr. Ze jmění zemřelého.

De bigamis. Týká se mužů dvakrát ženatých. Název anglického zákona 4 Edw. I, St. 3; nazývaného tak podle počátečních slov páté kapitoly.

Debile fundamentum fallit opus. Slabý základ zmaří (nebo učiní bezcenným) dílo (na něm postavené). Když

selže základ, všechno jde k zemi; jako když padne příčina žaloby, nutně musí padnout žaloba sama.

Debit. Suma účtovaná jako splatná nebo dlužná. Zápis provedený v hlavní knize nebo na účtě na straně dal. Termín je používán v účetnictví k označení levé strany hlavní knihy nebo k zatížení nějaké osoby nebo účtu vším, co je jí nebo pro předmět účtu dodáno nebo vyplaceno. Také zůstatek účtu, který ukazuje, že něco zůstává nezaplaceno straně, která vede účet. Jako podstatné jméno je to zápis na levé straně účtu. Jako sloveso provedení zápisu na levé straně účtu. Termín používaný v účtování nebo účetnictví, který vede k přírůstku na účtě aktiv a účtu výloh a k úbytku na účtě závazku, ztráty a zisku nebo vlastního jmění majitele.

Porovnej s Credit.

Debita laicorum. Pr. Lat. Ve starém anglickém právu dluhy světského stavu nebo nevysvěcených osob. Dluhy žalovatelné u světských soudů.

Debita sequuntur personam debitoris. Dluhy následují osobu dlužníka; to jest nemají lokalitu a mohou být inkasovány kdekoli, kde dlužník může být nalezen.

Debit balance. Zůstatek účtu ukazující peníze dlužné věřiteli (půjčovatelé) nebo prodávajícímu (obchodníkovi). Účetní stav, kde je převaha debetních zápisů nad kreditními (převaha strany má dáti nad stranou dal).

Debitor. V občanském a starém anglickém právu dlužník.

Debitor non praesumitur donare. Nepředpokládá se, že by dlužník dával dary. Jakákoli dispozice, kterou učiní se svým majetkem, je pokládána za splacení jeho dluhů. Kde dlužník dává peníze nebo zboží nebo propůjčuje půdu svému věřiteli, přirozeně se předpokládá, že má v úmyslu osvobodit se od svého závazku a ne dávat dárek, ledaže by darování bylo vyjádřeno.

Debitorum pactionibus creditorum petitio nec tolli nec minui potest. Práva věřitelů nemohou být ani odňata ani zmenšena dohodami mezi dlužníky.

Debitrix. Dlužnice.

Debitum. Něco nezaplacené (splatné), nevyrovnané (dlužné), dluh.

Debitum et contractus sunt nullius loci. Dluh a smlouva nejsou domovsky příslušné; nemají individuální lokalitu. Závazek je v těchto případech čistě osobní a žaloby ve snaze ho vynutit mohou být podány nebo uplatněny kdekoli.

Debitum in praesenti solvendum in futuro. Dluh nebo závazek je úplný, jakmile byl dohodnut, ale jeho plnění nemůže být vyžadováno dříve než v určité budoucí době.

Debitum sine brevi. Pr. Lat. Dluh bez písemného dokumentu; dluh bez místopřisežného prohlášení. Ve starodávné praxi tento termín znamenal, že žaloba začala prvotním podáním namísto soudního nařízení. V novém použití je někdy aplikován na dluh doložený uznáním před soudem bez žaloby. Ekvivalentem je normandsko-francouzský termín „*debit sans breve*.“ Oba jsou zkracovány na *d.s.b.*

De bone memorie. Pr. Fr. Dobré paměti; zdravé myslí.

De bonis asportatis. Za odejmuté zboží; za odejmutí zboží. Žaloba na přímé a násilné porušení práva odnětím movitého majetku, je technicky nazývána „*trespass de bonis asportatis*.“

De bonis non. Zkratka od *De bonis non administratis* (*viz tam*).

De bonis non administratis. O zboží nespravovaném. Když je ustanoven správce (administrátor) jako nástupce jiného, který nechal nemovitý majetek částečně nevyřádaný, říká se, že mu byla udělena „*správa de bonis non*“; tj. *správa* zboží ještě nespravovaného.

De bonis non amovendis. Writ nepřemísťovat zboží. Writ adresovaný za starodávna londýnským šerifům (správním úředníkům) nařizující jim, aby v případech, kdy jim žalovaný, proti kterému byl rozhodnutím soudu získán nárok na sporný majetek, přinese nařízení na revizi rozsudku, dohlédli na to, aby jeho zboží a movitý majetek byly bezpečně uschovány, *aniž by byly přemísťovány*, dokud chyba zůstává nerozhodnuta, takže by mohlo dojít k jejich exekuci, atd.

De bonis propriis. Z jeho vlastního majetku. Technický název rozsudku proti správci nebo vykonavateli závěti, aby byl uspokojen z vlastního majetku a ne z majetku zemřelého v případech, kdy se provinil *zpuštěním* (*devastavit*) nebo falešnou obhajobou *úplného spravování* (*plene administravit*).

De bonis testatoris, or intestati. O majetku zůstavitele závěti, nebo osoby nezanechavší závět. Termín aplikovaný na rozsudek ukládající exekuci na majetek zůstavitele závěti nebo osoby nezanechavší závět, odlišný od individuálního majetku jeho vykonavatele nebo administrátora.

De bonis testatoris ac si. (Lat. Z majetku zůstavitele závěti, *jestli nějaký má* a *jestliže ne, z majetku vykonavatele*.) Rozsudek, který se vydává, když vykonavatel falešně obhajuje nějakou věc jako převod majetku nebo většinou v jakémkoli případě, kde bude zatížen, *jestliže majetek zůstavitele závěti je nedostatečný*.

De bono et malo. *Viz* De bien et de mal.

De bono gestu. Za dobré chování.

Debt. Peněžní obnos, dlužný podle určité a výslovné dohody. Specifikovaný peněžní obnos, dlužný jednou osobou osobě druhé, obsahující nejen závazek dlužníka platit, ale i právo věřitele obdržet a vynutit si platbu. State v. Ducey, 25 Ohio App.2d 50, 266 N.E.2d 233, 235. Závazek vůči nároku. Bankruptcy Code (Konkursní zákoník) § 101.

Pevný a určitý závazek zaplatit penězi nebo nějakou jinou cennou věcí nebo věcmi, buď v přítomnosti nebo v budoucnosti. V ještě obecnějším smyslu to, co dluží jedna osoba druhé, ať peníze, zboží nebo služby. V širším smyslu jakákoli povinnost ručit druhému penězi, prací nebo službou; může dokonce znamenat morální nebo čestný závazek, nevynutitelný soudní žalobou. Někdy také souhrn samostatných dluhů, nebo celkovou sumu existujících nároků vůči nějaké osobě nebo společnosti. Tak mluvíme o „*národním dluhu*“, o dluhu nějaké společnosti „*zajištěném dlužním úpisem*“ (*bonded debt*), atd.

Active debt. Aktivní dluh. Dluh dlužný nějaké osobě. Používáno v civilním právu.

Ancestral debt. Dluh zděděný po předcích. Dluh nějakého předka, jehož placení vynucuje zákon na dědici.

Antecedent debt. Přednostní dluh. *Viz* toto heslo.

Bad debt. Nedobytný dluh. Neinkasovatelný dlužnický účet. V zákoně o Národní bance (National Bank Act),

nezajištěný dluh, u kterého od doby splatnosti úroku nebo platby uplynulo nejméně šest měsíců. *Viz také* Bad debt; Bad debt reserve.

Bonded debt. Dluh vyjádřený dlužními úpisy. *Viz* Bonded debt.

Common-law action. Název žaloby podle *common law*. Žaloba, která je přípustná pro zpětné získání přesně stanovené částky nebo obnosu, který může být snadno přeměněn na jistotu. Tím se liší od *assumpsit* (žaloby pro porušení dohody), která připouští jak případ, kde žalovaný obnos je nejistý, tak i kde je jistý, a od *covenant* (žaloba pro porušení převzatého závazku), která je přípustná pouze u kontraktů bezpečným způsobem prokazatelných. Říká se *vézet v debt and detinet* (žaloba, ve které se uvádí, že žalovaný dluží a dluh zadržuje), nebo v *detinet*, (když je jenom uvedeno, že zadržuje). Dluh v žalobě *detinet* pokud jde o zboží, se liší od *detinue* (žaloba na bezprávné zadržování cizí věci), poněvadž v žalobě *detinet* není podstatné, jak je tomu v žalobě *detinue*, že by mělo být výslovně stanoveno vlastnictví žalobce na zboží od chvíle, kdy byla vznesena žaloba.

Consumer debt. Dluh zákazníka. *Viz* Consumer debt.

Contingent debt. Problematický dluh. *Viz* Contingent debt.

Convertible debt. Zaměnitelný dluh. Dluh, který může být změněn nebo přeměněn věřitelem v jinou formu záruky, *např.* akciové podíly. *Viz* Debenture (*Convertible debenture*).

Debt by simple contract. Dluh z obvyčné smlouvy. Dluh nebo nárok založený na ústním nebo mlčky předpokládaném závazku nebo na jakékoli písemné dohodě, která není opatřena razítkem.

Debt by specialty or special contract. Dluh ze smlouvy ve formě veřejné listiny nebo podle zvláštní smlouvy. Dluh oprávněný nebo uznávaný za oprávněný nějakou potvrzenou smlouvou nebo dokumentem; jako je *např.* formální písemná dohoda nebo kupní smlouva, nájemní smlouva určující nájemné nebo dlužní úpis nebo závazek. 2 Bl. Comm. 465.

Debt of record. Dluh podle soudního zápisu. Dluh, který se jeví jako splatný podle dokladů soudu, kde jsou uschovány soudní zápisy (court of record) o rozsudku nebo uznání nároku před soudem. 2 Bl. Comm. 465.

Existing debt. Existující — současný dluh. *Viz* Existing debt.

Floating debt. Nezaložený dluh. Krátkodobý nebo běžný dluh, na který nejsou vystaveny cenné papíry.

Fraudulent debt. Podvodný dluh. Dluh způsobený podvodem. Takový dluh v sobě zahrnuje důvěru a podvod. Znamená, že vyplynul z nějaké smlouvy, výslovně nebo samozřejmě, a že dlužník použil podvodné praktiky, kterými byl věřitel ošizen.

Funded debt. Zajištěný dluh. Dluh, na který byly vystaveny dlužní úpisy nebo jiné cenné papíry.

General debt. Celkový dluh. *Viz* toto heslo.

Hypothecary debt. Hypotekární dluh. Dluh, spojený s retenčním právem na nemovitý majetek.

Installment debt. Splátkový dluh. Dluh, který má být vyrovnán ve splátkách; *např.* smlouva o prodeji na splátky v maloobchodě.

Judgment debt. Vykonatelná pohledávka. Viz Judgment debt.

Legal debts. Soudní dluhy. Takové, které jsou vymahatelné u soudu, jako dluh na směnku, dlužní úpis nebo obyčejnou smlouvu.

Liquid debt. Likvidní dluh. Dluh bezprostředně a bezpodmínečně splatný. Viz také Liquidated debt.

Mutual debts. Vzájemné dluhy. Peníze oboustranně dlužné mezi dvěma osobami. Takové dluhy musí být těmito osobami uznány ve stejném rozsahu. Křížové dluhy stejného rozsahu a práva a téhož druhu a kvality.

Passive debt. Pasivní dluh. Dluh, za který se na základě dohody mezi dlužníkem a věřitelem neplatí žádný úrok, dluh odlišný od *aktivního* dluhu; tj. dluhu, za který se úrok platí. Použito v jiném smyslu, dluh je „aktivní“ nebo „pasivní“ podle toho, díváme-li se na osobu věřitele nebo na osobu dlužníka; pasivní dluh je ten, který člověk dluží; aktivní dluh je ten, který je mu dlužen druhý člověk. V tomto významu je každý dluh jak aktivní, tak pasivní; aktivní z hlediska věřitele, pasivní z hlediska dlužníka.

Preferential debts. Přednostní dluhy. Viz toto heslo.

Privileged debt. Privilegovaný dluh. Dluh, který musí být zaplacen před druhými v případě, že dlužník je insolventní; např. zajištěný dluh.

Proof of debt. Důkaz dluhu. Viz Proof.

Public debt. Veřejný dluh. Dluh, který je nezaplacený, nebo nevyrovnaný vládou státu nebo národa.

Secured debt. Zajištěný dluh. Dluh zajištěný zárukami; např. hypotékou, cennými papíry, smlouvou, atd. Viz Secured transaction.

Simple contract debt. Dluh z obyčejné smlouvy. V common law dluh, kde smlouva, na jejímž základě závazek vznikl, není ani zjištělná ze zápisu ani ze smluvní listiny nebo jiného zvláštního dokumentu, ale jenom z ústní výpovědi, nejjednodušší z kterýkoliv jiných nebo z nepotvrzených poznámek, které se dají snadněji dokázat a jsou proto o něco lepší, než slovní ujišťování. 2. Bl. Comm. 466.

Specialty debt. Dluh ze smlouvy mající formu veřejné listiny. Viz výše Debt by specialty or special contract.

Unliquidated debt. Nelikvidovatelný dluh. Viz Unliquidated debt.

Debt adjusting. Vyrovnávání dluhů. Angažovanost v podnikání, zabývající se uzavíráním kontraktů, výslovných nebo mlčky předpokládaných, s dlužníkem, podle nichž dlužník souhlasí platit pravidelně určitou sumu peněz osobě zaangažované v podnikání, zabývající se vyrovnáváním dluhů, která po úvaze rozděluje tuto sumu mezi určité specifikované věřitele. Viz také Debt adjustment; Debt pooling; Wage earner's plan.

Debt adjustment. Urovnání sporu o dlužný závazek. Vyřešení sporu, který se týká dlužného závazku, kompromisem a urovnáním. Termín se také vztahuje na urovnání dluhů jedince, který má pravidelný příjem, jak to umožňuje kapitola 13 Zákoníku o bankrotu (Bankruptcy Code). Viz také Bankruptcy proceedings; Compromise and settlement; Debt pooling; Wage earner's plan.

Debt cancellation. Zrušení dluhu. Podle federálního daňového práva vyrovnání nebo zrušení zadluženosti

obvykle znamená pro dlužníka příjem, když vyrovná dluh za méně než je obnos, který dluží. I.R.C. § 61(a)(12). Viz Bankruptcy proceedings.

Debt consolidation. Spojení dluhu. Viz Debt pooling.

Debtee. Věřitel. Osoba, které je dluh splatný.

Debt—equity ratio. Poměr pasiv a vlastního jmění. Míra, ke které dospějeme vydělením celkových závazků celkovým jměním jednotky (např. celkové závazky společností dělené celkovým vlastním jměním akcionářů). Vysoký podíl dluhů je znamením, že jednotka může mít obtíže, chce-li dostát závazku, jehož splatnost se blíží. Banka se může zdráhat zajistit financování jednotky s vysokým podílem dluhů vzhledem k rizikům spojeným s proplacením. Viz také Debt ratio.

Debt financing. Zvyšování základního kapitálu vydáváním obligací, smének nebo výpůjčkami z finanční instituce. Kontrastní s financováním vlastního jmění, což je zvyšování fondů vydáváním a prodáváním akcií. Podnikové výpůjčky peněz obvykle na dlouhodobé bázi pro získání provozního kapitálu nebo pro vyplacení současné zadluženosti.

Debt instrument. Dokument o dluhu. Písemný příslib vyrovnat dluh; např. dlužní úpis, směnka, obligace, cenný papír.

Debt limitations. Omezení dluhu. Strop určený na obnos výpůjček pro jednotlivce, společnosti nebo vlády. Ústavy některých států zakazují vládě schodkové výdaje.

Debtor. Dlužník. Člověk, který nemá zaplacený dluh druhému člověku, který je nazýván věřitelem; člověk, který může být přinucen uhradit nárok nebo požadavek; každý, kdo je vystaven nároku, at' splatnému nebo nároku, který se stane splatným. First Nat. Bank & Trust Co. in Macon v. Kunes, 128 Ga. App. 565, 197 S.E.2d 446, 449.

„Debtor“ znamená osobu, která dluží platbu nebo jiné plnění pevného závazku, at' vlastní, či nevlastní nebo má či nemá záruky a zahrnuje též prodejce účetních a zástavních dokumentů. Kde dlužník a vlastník záruky není jedna a tatáž osoba, znamená termín „debtor“ vlastníka záruky v každém ustanovení Ústavy, které pojednává o záruce, dlužníka v každém ustanovení pojednávajícím o závazku, a může zahrnovat jedno i druhé, kde to kontext vyžaduje. U.C.C. § 9—105(1)(d) (Jednotný obchodní zákoník).

V zákoně o bankrotu osoba, která dobrovolně ohlásí úpadek, nebo osoba, proti které je nedobrovolně ohlášen úpadek. Osoba nebo příslušná municipalita, jejíž konkursní případ byl zahájen. Bankruptcy Code, § 101. Viz Bankruptcy.

Viz také Absconding debtor; Joint debtors.

Judgment debtor. Člověk, který dluží peníze jako důsledek rozsudku ve prospěch věřitele.

Debtor in possession. Dlužník jako vlastník. V bankrotu, vztaženo k dlužníkovi v případě podle kapitoly 11 nebo kapitoly 12 Zákoníku o bankrotu. Na příklad v kapitole 11 případ, zda dlužník bude i nadále řídit svůj podnik nebo jmění, či bude ustanoven správce, aby převzal řízení podniku nebo jmění.

Debtors Act of 1869. Zákon o dlužníku z r. 1869. Anglický zákon 32 & 33 Vict. c. 62, zrušující v Anglii věznění za dluh a trestání podvodných dlužníků.

Debt pooling. Dělení dluhu. Uspořádání, kterým dlužník vyrovnává mnoho dluhů rozdělením svého jmění mezi

více věřitelů, kteří mohou nebo nemusí souhlasit s tím, že vezmou méně než co je dlužné; nebo takové uspořádání, kde dlužník souhlasí platit v pravidelných splátkách určitou částku peněz jednomu věřiteli, který souhlasí s tím, že vyrovná všechny jeho dluhy. Takové aktivity mohou vytvořit neoprávněný právní postup (jako v *např.* Mass.) a dříve mohly být bankrotem. Viz Act of bankruptcy; Arrangement with creditors; Assignment (*Assignment for benefit of creditors*); Bankruptcy proceedings; Wage earners plan.

Debt ratio. Podíl dluhu. Výše dlouhodobého dluhu dělená celkovým kapitálem společnosti. Viz také Debt—equity ratio.

Debt retirement. Proplacení dluhu. Vyrovnání dluhu.

Debt security. Záruka dluhu. Jakákoliv forma podnikové záruky uvažovaná v knihách společnosti jako opak k majetkovým cenným papírům, jako jsou akcie; např. obligace, směnky a dluhopisy jsou důležitými zárukami.

Debt service. Dluhová služba. Úrok a výdaje běžně splácené na dluh, včetně hlavních plateb.

De caetero. Od nynějška. Napříště.

De calceto reparando. Writ na opravu dlážděné cesty. Starý anglický writ, kterým se nařizovalo šerifovi, aby zrekvíroval místní obyvatele k opravě a údržbě dlážděné cesty, atd.

Decalogue. Desatero. Desatero přikázání, která podle knihy Exodus (2. kniha Mojžíšova) XX, 1—18, dal Bůh Mojžíšovi. Židé je nazývají „Deset slov“, odtud název.

Decanatus. Děkanství. Společnost deseti osob. Také (a v tomto smyslu někdy psáno Decania, nebo Decana), město nebo okres pozůstávající původně z deseti rodin absolutních vlastníků pozemků. Deset okresů o deseti rodinách tvoří hundred. 1 Bl. Comm. 114. (pozn. překl. hundred = administrativní jednotka v anglickém hrabství; podobná správní jednotka je v některých státech Unie).

Decania. Úřad, jurisdikce, území nebo příkaz *děkana*.

Decanus. Děkan. V církevním a starém evropském právu úředník mající dohled nad deseti; děkan. Termín používaný nejen na církevní, ale také na občanské a vojenské úředníky. *Decanus monasticus*; děkan kláštera; představený deseti mnichů. *Decanus in majori ecclesiae*; děkan katedrálního chrámu, dozírající na deset prebendářů. *Decanus episcopi*; biskup nebo děkan spravující venkovské farnosti, dozírající na deset duchovních anglikánské církve nebo farnosti. *Decanus friborgi*. Děkan svobodného hradu. Královský představený mezi starogermánskými Sasy, který dozíral na svobodný hrad, městys nebo okres o deseti rodinách nebo sdružení deseti obyvatel; jinak nazývaný „tithing man“ „představený“ nebo „borsholder“ „rychtář“, s povinnostmi nižšího soudního úředníka. *Decanus militaris*; vojenská osoba, mající velení nad deseti vojáky.

V římském právu důstojník, mající velení nad setníkou vojska nebo „stolem“ deseti vojáků. Také úředník v Cařihradě, mající dohled nad pohřbem zemřelého.

De capitalibus dominis feodi. O nejvyšších lenních pánech.

Decapitation. Stětí. Setnutí hlavy. Způsob trestu smrti utnutím hlavy.

De capite minutis. O těch, kteří ztratili svůj *status*, resp. společenské postavení. Název nadpisu v Pandectae

(pozn. překl. jedna z padesáti knih *Corporis iuris civilis*, sbírky výtahů ze spisů římských juristů). Viz *Capitis deminutio*.

De cartis reddendis. Navrácení privilegií. Writ zajistit postoupení privilegií nebo smluv; writ k vydání bezprávně zadržovaných cizích věcí.

De catalis reddendis. Navrácení movitého majetku. Writ zabezpečit navrácení vyspecifikovaného movitého majetku, který je majiteli obstaven.

De cautione admittenda. Writ přijmout kauci — záruku. Writ, který za starodávna ukládá biskupovi, který držel exkomunikovanou osobu ve vězení kvůli jejímu opovržení, přesto, že nabídla dostatečnou záruku (*idoneam cautionem*), že bude poslouchat příkazy církve, aby takovou kauci vzal a vězně propustil.

Decease, n. Smrt; nezahrnuje občanskou smrt — zbavení občanských práv. Viz Death.

Decease, v. zemřít; rozloučit se se životem, nebo odejít ze života.

Deceased. Zemřelá osoba. Viz Decedent.

Decedent. Zemřelá osoba, zejména člověk, který zemřel nedávno. Etymologicky označuje toto slovo *umírající* osobu, ale v právu je používáno ve významu — jakákoli zemřelá osoba, se závětí nebo bez závětí.

Decedent's estate. Pozůstalost zemřelého. Nemovitý a movitý majetek, který osoba vlastnila v době své smrti; nárok na něj napadá okamžitě po její smrti na její dědice; podléhá kontrole soudu pro věci pozůstalostní pro účely placení dluhů a nároků a po rozdělení přestává pozůstalost existovat. *Mathey v. Mathey*, 109 Mont. 467, 98 P.2d 373, 375.

Deceit. Podvod. Podvodné a klamné vyličení, trik nebo lest, užitá jednou nebo více osobami k oklamání a přelstění druhého, který není obeznamenán s pravými fakty, k újmě a škodě podvedené strany. Podvod vzniká nepravdivým tvrzením, učiněným se znalostí jeho nesprávnosti nebo nezodpovědnou a vědomou neznalostí o tom, zvláště nejsou-li podmínky obou stran rovnocenné, s úmyslem, že žalobce na to bude reagovat, nebo učiněný způsobem očividně vhodným, aby navodil jeho reakci a aby žalobce, spoléhaje na toto prohlášení, musel vzhledem k poškození jednat způsobem očekávaným nebo evidentně pravděpodobným. Viz také Fraud; Misrepresentation; Reliance. O krádeži podvodem viz Larceny. Ve starém anglickém právu název prvotního writu a na něm založené žaloby, který umožňuje dostat náhradu za jakoukoli škodu způsobenou *podvodně*, buď ve jménu druhého (při vznesení žaloby jménem jiného a pak utrpěném zamítnutí žaloby, čímž se žalobce stal odpovědným za náklady), nebo podvodnou zárukou na zboží, či za osobní škodu způsobenou v rozporu s dobrou vírou a poctivostí. Také jméno soudního writu, který dříve umožňoval dostat náhradu za pozemky, které byly ztraceny v žalobě o pozemky nedodržením závazku ze strany nájemce v důsledku toho, že nebyl předvolán šerifem, nebo pro koluzi s jeho obhájcem.

Decem tales. Deset takových; nebo deset náhradníků porotců. V praxi název writu, který byl vydáván v Anglii, kde při přelíčení před úplným trestním senátem bylo zapotřebí *deset* porotců, aby vytvořili kompletní porotu, a nařizoval šerifovi, aby svolal vyžadovaný počet. 3 Bl. Comm. 364.

Decemviri litibus judicandis. Lat. V římském právu deset osob (pět senátorů a pět *equitů*), kteří tvořili radu nebo pomocníky přetora, když rozhodoval v záležitostech práva.

Decency. Slušnost. Vlastnost jednání, mluvy, oblékání, atd.

Decenna. Ve starém anglickém právu okres o deseti rodinách nebo desetiletí; oblast vzájemného ručení, pozůstávající z deseti vlastníků pozemků s jejich rodinami (pozn. překl. vzájemně ručení vlastníků pozemku za dobré chování ostatních příslušníků a za škody jimi způsobené).

Decennarius. Lat. Člověk, který vlastnil půl lánu půdy. Jeden z deseti absolutních vlastníků půdy v *decennary* (s okrese o deseti rodinách). *Decennier.* Jeden z *decennariů*, absolutních vlastníků půllánu, kteří tvořili okres. 1 Bl. Comm. 114.

Decennary. V common law okres složený z deseti sousedících rodin. 1 Bl. Comm. 114.

Deception. Klam. Akt podvádění; úmyslné uvádění v omyl klamným mluvením nebo jednáním. Synonymní s podvodem. Jackman v. Mau, 78 C.A. 234, 177 P.2d 599, 605. Vědomé a úmyslné učinění falešného prohlášení nebo vyjádření, výslovného nebo implikovaného, které se vztahuje k existujícímu faktu v přítomnosti, či minulosti. *Viz také* Bait and switch; Deceit; Fraud; Misrepresentation; Theft (*theft by deception*).

Deceptione. Starodávny writ ukládaný vlastně proti osobě, která něco podvodně dělala ve jménu druhého, pro někoho, kdo tím byl poškozen. Byl buď prvotní nebo soudní.

Deceptis non decipientibus, jura subveniunt. Zákony pomáhají těm, kteří jsou podváděni, ne těm, kteří podvádějí.

Deceptive advertising. Podvodná a klamná reklama. Reklama, která obsahuje nějaké tvrzení, znázornění nebo oznámení nepravdivého nebo klamného faktu.

Kde veřejnost není ve svých nákupních zvycích opatrná nebo obezřelá, může legislativa vyžadovat, aby reklama nejen neobsahovala skutečný klam, ale také aby v ní byly uvedeny potvrzující údaje zabraňující nedorozumění. Com. v. Ferris, 305 Mass. 233, 25 N.E.2d 378. *Viz např.* Mass. G. L. c. 266, § 91; 15 U.S.C.A. § 52 a násl.

Viz také Deceptive sales practices.

Deceptive sales practices. Podvodné prodejní praktiky. Federal Trade Commission a zákony v mnoha státech USA stanoví podvodné prodejní praktiky jako nezákonné. Historicky, jednání bylo podvodné, jestliže mělo skloupat ne nepatrné množství zákazníků. Novější reformulace definuje podvodný čin jako takový, který pravděpodobně oklame spotřebitele jednajícího přiměřeně v daných poměrech. *Viz např.* Mass. G. L. c. 93A, § 21(l); 15 U.S.C.A. § 45(a)(1).

Jako pojem je výraz používán v zákonech na ochranu spotřebitele, v prodeji zboží nebo služeb může znamenat méně než podvod podle common law, ačkoliv musí být nějaké měřítko podvodu. Slaney v. Westwood Auto, Inc., 366 Mass. 688, 322 N.E.2d 768, 779. Prodejní praktika může být podvodná, jestliže lze důvodně zjistit, že způsobila, aby osoba jednala rozdílně od způsobu, jakým by jinak jednala. Kazmaier v. Wooten, C. A. Mass., 761 F.2d 46. Takové praktiky mohou zahr-

novat jakýkoliv druh obchodní metody nebo jednání, které oklame spotřebitele, ale činy nebo praktiky, které nejsou mezi těmi, které jsou vyjmenovány v zákoně, kladou porotě otázku, zda jednání bylo podvodné. Southwest Lincoln—Mercury, Inc. v. Ross, Tex. Civ. App., 580 S.W.2d 2, 5. *Viz také* Consumer protection laws; Deceptive advertising.

De certificando. K ověření. Writ, aby nějaká věc byla ověřena. Druh *certiorari* (žádost o předložení spisů případu).

Decertification. Zrušení potvrzení. Postup, kterým se skupina zaměstnanců rozhoduje, že nechce, aby napříště byly odbory jejich vyjednávací organizací. Proces vyžaduje volbu řízenou Národním výborem pro pracovní vztahy.

De certiorando. Ke svědectví. Writ ke svědectví. Writ adresovaný šerifovi, žádající ho, aby svědčil o jednotlivém faktu.

Decessus. Odchod. Smrt. V civilním a starém anglickém právu smrt; odchod.

Decet tamen principem servare leges quibus ipse servatus est. Vyplatí se věru vladaři dodržovat zákony, kterými on sám je chráněn.

De champertia. Writ o podílu. Rozkaz daný soudcům Vysokého soudního dvora v divizi Královny lvice, příkazující uplatnění zákona o *champertors* — (osoby, které pomáhaly soudně vymáhat nebo hájit nějaký případ).

De char et de sank. Pr. Fr. Z masa a krve. *Affaire rechat de char et de sank.* Slova používaná v čase Eduarda II. při prohlašování nějaké osoby za nevolníka.

De chimino. Writ, jehož cílem je vymoci právo cesty.

De cibariis utendis. O potřebném živobytí. Název zákona, týkajícího se výdajů zejména na obědění a jídlo, který vyhlásil v desátém roce svého panování Eduard III., (10 Edw. III.) za účelem omezení výdajů na zábavy.

Decide. Rozhodnout. Dospět k rozhodnutí. Rozhodnout zahrnuje sílu a právo uvažovat, zvažovat důvody pro a proti, vidět, které převládají, a touto převahou se řídit. *Viz* Decision.

Decies tantum. Desetkrát tolik. Pojmenování starodávného writu, který byl používán proti porotci, který přijal peněžní úplatek za svůj verdikt. Poškozená strana tak mohla soudně získat desetinásobek obnosu úplatku.

Decimae. Desátek. V církevním právu tenths nebo tithes. Desátý díl ročního výtěžku každého žijícího, dříve placený papeži. V různých dobách existovala rozličná hodnocení těchto žijících. *Decimae* (desátky) si přivlastnila Koruna a v 26. roce panování Jindřicha VIII. bylo stanoveno i nové hodnocení. (26 Hen. VIII., c. 3, 1 Bl. Comm. 284). *Viz* Tithes.

Decimae debentur parochio. Desátky patří farářům.

Decimae de decimatis solvi non debent. Desátky se neplatí z toho, co je jako desátky dáváno.

Decimae de jure divino et canonica institutione pertinent ad personam. Desátky náleží farářům božím právem a podle kanonického ustanovení.

Decimae non debent solvi, ubi non est annua renovatio; et ex annuatis renovantibus simul semel. Desátky by neměly být placeny, kde nedochází k roční obnově; z jednoleté obnovy by měly být placeny pouze jedenkrát.

Decimation. Decimování. Potrestání každého desátého vojáka ze všech za vzpouru nebo jiné nesplnění povinnosti. Římané to nazývali „*decimatio legionis*“. Někdy byl potrestán jen každý dvacátý (*vicesimatio*) nebo každý stý (*centesimatio*).

Decipi quam fallere est tutius. Jistější je být podveden než podvádět.

Decision. Rozhodnutí. Rozhodnutí, ke kterému se dospělo po zvážení faktů a v právním kontextu, zákon. Lidový, spíše než technický nebo právní výraz. Významově široký termín, který nemá pevně stanovený právní význam. Může být použit jak v souvislosti s ministerskými akty, tak i s takovými, které jsou právního nebo justičního charakteru.

Rozhodnutí soudní nebo kvazisoudní povahy. Rozsudek, rozhodnutí nebo příkaz vyslovený soudem v urovnání sporu, který mu byl předložen, je autoritativní odpovědí na otázky, které byly před ním vzneseny. Termín je dostatečně široký, aby pokrýval jak konečné rozsudky, tak i prozatímní příkazy (předběžná opatření); ačkoliv je někdy omezován na text rozsudku, je jindy pojímán ve významu prvního kroku, který k rozsudku vede; nebo jako směrnice pro rozsudek. Výraz může také zahrnovat rozličné soudní nálezy, usnesení a pod., jakož i příkazy ke zprostředkování, prodeji či nákupu. U.S. v. Thompson, 251 U.S. 407 S. Ct. 289, 291, 64 L. Ed. 333.

Zjištění skutečnosti a právní závěry, které musí být v písemné formě a zaregistrovány soudním úředníkem. Wilcox v. Sway, 69 Cal. App.2d 560, 160 P.2d 154, 156. „Decision“ (rozhodnutí) není nezbytně synonymní s „opinion“ (minění, právní názor). Rozhodnutí soudu je rozsudek; mínění je jeho zdůvodněním nebo výrazem právního názoru soudce. Tato dvě slova jsou ale někdy používána zaměnitelně.

Viz také Decree; Final decision; Finding; Judgment; Opinion; Order; Verdict.

Decision on merits. Rozhodnutí o skutkové podstatě. Rozhodnutí určující platnost písemného dokumentu nebo předávající dál z hlediska jeho výkladu spornou otázku, což zabraňuje dodatečnému soudnímu řízení ve stejné příčině žaloby. Eulenberg v. Torleys Inc., 56 Cal. App.2d 653, 133 P.2d 15, 17.

Decisive, or decisory, oath. *Viz* Oath.

Decker test. Deckerův test. Pomocí Deckerova testu je zaměstnanec společnosti, i když není členem její kontrolní skupiny, se společností dostatečně ztotožněn, takže jeho styk s právníkem společnosti je důvěrný, když zaměstnanec podává sdělení o kontrole svých nadřízených, a kde předemtná záležitost, na kterou společnost vyžadovala právníkovu radu a o které hlášení pojednává, souvisela s výkonem zaměstnancových povinností v jeho zaměstnání. Virginia Elec. & Power Co. v. Sun Shipbuilding & Dry Dock Co., D. C. Va., 68 F.R.D. 397, 401.

De clamea admittenda in itinere per attornatum. *Viz* Clamea admittenda, etc.

Declarant. Osoba, která činí prohlášení.

Declaration. Prohlášení. V řízení podle common-law první přelíčení na straně žalobce v soudní žalobě, je formálním a metodickým výčtem faktů a okolností tvořících jeho případ nebo žalobu. Obvykle obsahuje více částí nebo oddílů nazývaných „counts“, tj. body žaloby. Tyto formální části následují jedna po druhé v tomto obvyklém pořadí: Název, místo činu, začátek,

příčina žaloby, body obžaloby, závěr. Termínu „Declaration“ (Prohlášení) v common law odpovídají termíny „libel“ (žaloba o restituci v církevním a námořním právu), „bill“ (písemné podání žaloby v ekvitě), „petition“ (stížnost soudu v civilním právu), „complaint“ (stížnost na porušení zákona či procesních pravidel) a termín „count“ (bod obžaloby v konkrétních žalobách). Termín „complaint“ je používán u všech federálních soudů a ve všech státech, které převzaly „Rules of Civil Procedure“ (Pravidla civilního řízení).

V důkazním právu přísahou nevázané prohlášení nebo ústní vyličení faktů učiněné v záležitosti stranou nebo někým, kdo má zájem na podrobném vyličení existujících faktů. Také podobná prohlášení učiněná mezitím zemřelou osobou, která jsou v některých případech jako důkaz přípustná v opaku k obecnému pravidlu, *např.* „dying declarations“ (*viz tam*). *Viz také* Declaration against interest, níže.

Seznam zboží nebo jiných věcí, které s sebou přináší osoba vstupující do Spojených států.

Základní platný dokument nebo „ústava“ pro kondominium.

Dokument vydaný vlastníkem majetku a zveřejněný, aby nastolil právní stav na majetku, jako je kondominium (deklarací o kondominiu nebo vydáním a zveřejněním listiny svrchované vůle) nebo systém typických služebností (u deklarace služebností) nebo sdružení majitelů domů (vyhlášením stanov, omezení a služebností).

Declarations against interest. Prohlášení proti vlastnímu zájmu. Mimosoudní prohlášení učiněné prohlášovatelem, který je jako svědek nedosažitelný, je přípustné jako výjimka z pravidla o nepřípustnosti svědecké výpovědi o skutečnosti, kterou zná svědek „z doslechu“, jestliže v čase, kdy bylo učiněno, bylo proti jeho zájmu. V common law prohlášení muselo být proti peněžnímu nebo vlastnickému zájmu prohlášovatele. Podle Federal Rule of Evidence 804(b)(3) (Federální pravidla pro dokazování) a práva některých států USA může být rovněž přijato, jestliže bylo proti zájmu prohlášovatele v trestní věci. Nicméně Federal Rule stanoví, že prohlášení, které směřuje k tomu, aby vystavilo prohlášovatele trestní odpovědnosti a které je „nabízeno, aby očistilo obžalovaného“, přípustné není, „ledaže potvrzující okolnosti jasně ukáží důvěryhodnost prohlášení“.

Taková prohlášení jsou důkazem prohlášeného faktu, a proto jsou odlišná od přiznání, která představují vzdání se důkazu. Jsou prohlášení, která, když jsou učiněna, jsou v rozporu s peněžním nebo vlastnickým zájmem osoby, která je učinila, nebo tak dalece směřují k tomu, aby ji přivedla k civilní nebo trestní odpovědnosti nebo způsobila neplatnost jejího nároku vůči druhému, že rozumný člověk v jejím postavení by prohlášení neudělal, ledaže by věřil tomu, že je to pravda.

Declaration in chief. Prohlášení o hlavní příčině žaloby.

Declaration of dividend. Vyhlášení dividendy. Usnesení společnosti rezervovat si část svého čistého nebo přebytkového důchodu pro rozdělení mezi akcionáře podle jednotlivého vlastnictví akcií. First Nat. Bank & Trust Co. v. Glenn, D. C. Ky., 36 F. Supp. 552, 554. *Viz také* Dividend.

Declaration of homestead. Prohlášení o hospodářství. Prohlášení, které deklarant žádá registrovat u příslušného státu nebo místního státního úředníka nebo